

Lygių galimybių
kontrolieriaus
tarnyba

Lietuvos Respublikos
lygių galimybių kontrolieriaus
2025 metų veiklos ataskaita

2026-03-15

Vilnius

Turinys

Ižangos žodis.....	3
1. Lygių galimybių rodikliai. Lygių galimybių padėties Lietuvoje apžvalga	5
1.1. Lyčių lygybė.....	5
1.2. Žmonių su negalia lygių galimybių užtikrinimas	9
1.3. Vyresnio amžiaus žmonių lygių galimybių užtikrinimas.....	11
1.4. LGBTI+ asmenų teisės	12
1.5. Lietuvos gyventojų nuostatos ir kitų pažeidžiamų visuomenės grupių padėtis.	14
1.6. Svarbūs įstatyminiai pokyčiai ir teismų sprendimai, susiję su lygių galimybių užtikrinimu Lietuvoje.....	16
2. Tarnybos 2025 m. statistika	18
2.2. Mokymai ir renginiai.....	21
2.3. Teismų praktika.....	22
2.4. Strateginio plano rodikliai	22
3. Skundai ir tyrimai dėl galimos diskriminacijos.....	23
3.1. Skundų ir tyrimų statistika.....	23
3.2. Diskriminacija dėl lyties.....	27
3.3. Diskriminacija dėl negalios.....	28
3.4. Diskriminacija dėl amžiaus.....	30
3.5. Diskriminacija dėl socialinės padėties	31
3.6. Diskriminacija darbo rinkoje	31
3.7. Diskriminacija vartotojų teisių apsaugos srityje	33
3.8. Diskriminacija švietime	34
3.9. Kontrolierės rekomendacijų įgyvendinimas.....	35
4. Lygių galimybių integravimas	37
4.1. Lygių galimybių užtikrinimas formuojant viešąją politiką	37
Dalyvavimas teisėkūros ir politikos formavimo procesuose.....	37
Advokacija.....	39
4.2. Lygios galimybės darbe	39

Lyčių pusiausvyrą įmonių valdyme	41
4.3. Nacionalinis ir tarptautinis bendradarbiavimas	43
Nacionalinis bendradarbiavimas	43
Tarptautinis bendradarbiavimas	43
5. Diskriminacijos prevencija.....	45
5.1. Seksualinio priekabiavimo prevencija	45
5.2. Smurto lyties aspektu prevencija	46
5.3. Vyresnio amžiaus žmonių diskriminacija.....	46
5.4. Dirbtinis intelektas ir lygios galimybės.....	47
5.5. Translyčių žmonių teisių užtikrinimas	48
5.6. Į Lietuvą gyventi atvykusių žmonių diskriminacija	49
5.7. Tarnybos žinomumas ir lygių galimybių sklaida.....	49
Leidiniai ir priemonės	50
6. Žmogiškieji ir finansiniai ištekliai	52
Išvados ir rekomendacijos.....	53
Apibendrinimai ir išvados.....	53
Rekomendacijos.....	55
Politinių sprendimų priėmėjams.....	55
Valstybės ir savivaldybių institucijoms.....	58
Sveikatos priežiūros sektoriui.....	59
Švietimo sektoriui.....	60
Ankstesniais metais teiktos ir vis dar neįgyvendintos rekomendacijos	60

Įžangos žodis

2025-ieji Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybai buvo intensyvūs ir reikšmingi. Augantį visuomenės dėmesį diskriminacijos klausimams atspindi rekordiniai kreipimūsi skaičiai – Tarnyba sulaukė daugiau kaip dviejų tūkstančių užklausų ir skundų. Tai rodo didėjantį pasitikėjimą institucija ir jos vaidmeniu ginant žmogaus teises.

Lygių galimybių užtikrinimas gali būti nelengvas sudėtingame geopolitiniame kontekste, kai tęsiasi plataus masto karas prieš Ukrainą, o Lietuva yra hibridinio karo taikinyje. Tačiau Ukrainos pavyzdys rodo, kad tai yra įmanoma. Mūsų valstybė turėtų kelti ambicingus tikslus lygių galimybių situacijos gerinimui. Tai galėtų būti daroma ne tik stiprinant lygių galimybių, kaip horizontalaus principo strateginiame valstybės planavime, įgyvendinimą, bet ir įtvirtinant ambicingus siekius lygių galimybių užtikrinimui skirtingose srityse. Pavyzdžiui, gerinant moterų ir vyrų lygių galimybių situaciją, asmenų su negalia, vyresnio amžiaus asmenų teisių užtikrinimą ir nediskriminavimo prevenciją apskritai.

Svarbiu 2025 m. veiklos akcentu tapo įsitraukimas į teisėkūros procesus perkeliant naujus Europos Sąjungos reikalavimus į nacionalinius teisės aktus. Stiprinama ne tik antidiskriminacinė teisė, bet ir apsauga nuo smurto lyties pagrindu, nacionalinės lygybės institucijos galios ir įrankiai apsaugoti žmones.

2025 m. kone 50 proc. daugiau konsultuota dėl lygių galimybių užtikrinimo darbo santykių srityje. Šis padidėjimas susijęs su Lyčių pusiausvyros valdybose direktyvos įsigaliojimu ir jos nuostatas išplėtusių Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo pataisų įsigaliojimu. Didelės įmonės ir biržinės bendrovės iki 2026 m. birželio turėtų užtikrinti lygybę įmonių valdybose ir valdymo organuose. Tarnyba kryptingai prisidėjo prie diskriminacijos prevencijos: atlikti keli visuomenės tyrimai, organizuoti mokymai darbdaviams, savivaldybių atstovams, viešojo sektoriaus darbuotojams, o e. mokymų platforma sulaukė iki šiol nematytų dalyvių srautų. Matome, kad lygių galimybių tema vis dažniau suvokiama ne kaip formalus įsipareigojimas, bet kaip kasdienės veiklos dalis.

2025 m. Tarnyba atliko rekomendacijų dėl vyresnių žmonių skaitmeninės atskirties mažinimo įgyvendinimo apžvalgą. Nors joje matomas progresas, būtinas didesnis valstybės strateginis dėmesys tiek skaitmeninės atskirties mažinimui, tiek apskritai vyresnio amžiaus asmenų teisių užtikrinimui.

Tarnybos atliktos analizės dėl iššūkių, su kuriais susiduria užsieniečiai būsto nuomos rinkoje, atskleidžia sisteminės problemas nesant būsto nuomos priežiūros institucijų.

Translyčių asmenų situacijos apžvalga darbo rinkoje toliau indikuoja apie itin pažeidžiamą šios visuomenės grupės padėtį, kuriai spręsti būtinos ir strateginės priemonės.

2025 m. reikšmingų rezultatų pasiekta ir ginant žmonių su negalia teises – nustatyti konkretūs diskriminacijos atvejai paslaugų srityje, o Tarnybos veiksmai ir rekomendacijos paskatino inicijuoti pokyčius viešosios infrastruktūros prieinamumui gerinti. Šioje srityje norėtųsi matyti aiškesnius valstybės įsipareigojimus gerinti infrastruktūros, viešųjų erdvių, statinių, paslaugų prieinamumą asmenims su negalia ir tais atvejais, kai tam tikri statiniai priskirtini kultūros paveldui. Visais atvejais į sprendimų priėmimą būtina įtraukti ir žmonėms su negalia atstovaujančias organizacijas.

Šiuolaikiniame pasaulyje dirbtinis intelektas skirtingoms visuomenės grupėms gali padėti spręsti iššūkius, bet gali ir padidinti diskriminacijos riziką. Todėl skyrėme dėmesį diskriminacijos prevencijai naudojant dirbtinio intelekto sistemas.

Pastebėtina, kad kai kurios diskriminacijos ar tam tikrų visuomenės grupių teisių gynimo rizikos kyla dėl to, kad iki šiol nėra priimami reikalingi įstatymai ar jų pakeitimai. Todėl Tarnyba šioje ataskaitoje teikia ir rekomendacijas sprendimų priėmėjams.

Tarnybai savo ambicingus tikslus pavyko įgyvendinti dėl to, kad juos kasdien įgyvendina lygioms galimybėms atsidavusi Tarnybos komanda, taip pat daugybė kitų organizacijų, skirtingų grupių atstovų ar privataus bei valstybinio sektorių atstovų, su kuriais bendradarbiaujame skirtingose veiklose. Visoms ir visiems linkiu stiprybės toliau dirbant, kad lygių galimybių užtikrinimas veiktų visose srityse kasdien.

Žvelgdami į 2026 m. keliame atsakingus uždavinius. Tarp jų – pasirengimas ir aktyvus dalyvavimas įgyvendinant ES Darbo užmokesčio skaidrumo direktyvą, Tarnybos komandos stiprinimas įgyvendinant Lygybės įstaigų standartų direktyvas bei nuoseklus pasirengimas Lietuvos pirmininkavimui Europos Sąjungos Tarybai 2027 m.

Visa ši veikla reikalaus strateginio požiūrio, bendradarbiavimo ir išlaikyto dėmesio pagrindiniam Tarnybos įsipareigojimui – užtikrinti, kad lygių galimybių principas Lietuvoje būtų ne deklaracija, o kasdienė praktika.

Lygių galimybių kontrolierė

Birutė Sabatauskaitė

1. Lygių galimybių rodikliai. Lygių galimybių padėties Lietuvoje apžvalga

2025 m. Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolieriaus (toliau vadinama lygių galimybių kontrolierė ir Kontrolierė) veiklos ataskaitą pradėdame nuo bendros lygių galimybių padėties Lietuvoje apžvalgos. Šioje dalyje pateikiami statistiniai duomenys ir kita apibendrinta socialinių tyrimų informacija, kurios pagrindu galima įvertinti lygių galimybių padėtį Lietuvoje. Rengiant apžvalgą naudojamosi naujausiais viešai prieinamais duomenimis. Ankstesnių metų situacija arba duomenys, kurie 2025 m. nebuvo atnaujinti, pristatyti 2024 m. ir ankstesnėse Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolieriaus veiklos ataskaitose¹.

1.1. Lyčių lygybė

Europos lyčių lygybės institutas (EIGE) kasmet skelbia Lyčių lygybės indeksą, kuriuo matuojama lyčių lygybės pažanga Europos Sąjungos valstybėse. Lyčių lygybės indeksas sudaromas skaičiuojant moterų ir vyrų lygybę šešiose srityse: darbo, sveikatos, galios, laiko, žinių ir pinigų. 2025 m. indekso skaičiavimo metodologija buvo atnaujinta – įtraukti nauji rodikliai bei atsisakyta rodiklių, kurie nėra atnaujinami periodiškai.

Lietuva 2025 m. [surinko 60,9 balo](#) iš 100 galimų (100 balų rezultatas reikštų, kad šalis pasiekė faktinę moterų ir vyrų lygybę visose indeksu matuojamose srityse) ir užėmė 14-tą vietą tarp Europos Sąjungos šalių (ES vidurkis – 63,4 balo).

Geriausias Lietuvos rodiklis atnaujintame indekse matomas pinigų srityje – Lietuva surinko 81,9 balo ir buvo šešta tarp ES valstybių (ES vidurkis – 73,9 balo). Blogiausias Lietuvos rodiklis, lyginant su kitomis šalimis, skaičiuojamas sveikatos srityje: nors surinkta 79,8 balo, Lietuva užėmė tik 24 vietą (ES vidurkis – 86,2 balo). Blogiausiai Lietuva įvertinta galios srityje, surinkusi 34,6 balo (ES vidurkis – 40,5 balo).

---

¹ Visos Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolieriaus veiklos ataskaitos prieinamos internetu <https://lygybe.lt/veiklos-sritys/metines-ataskaitos>. Aktualūs lyčių lygybės Lietuvoje duomenys prieinami internetu <https://lygiadieniai.lt/daugiau-apie-lyciu-lygybe/ka-rodo-lyciu-nelygybes-statistika>.

Valstybių reitingas pagal Lyčių lygybės indeksą, 2025 m.

Moteryų užimtumo Lietuvoje rodiklis yra vienas aukščiausių ES šalyse. Skaičiuojant visą darbo dieną dirbančių asmenų užimtumo lygį, moterų grupėje jis sudaro 55 proc., vyrų – 64 proc. EIGE duomenimis, užimtumo atotrūkis tarp dirbančių moterų ir vyrų porose yra minimalus, kai poros neaugina vaikų. Nepaisant to, [2024 m. Eurostato duomenimis](#), moterys Lietuvoje vidutiniškai uždirba tik 77 proc. partnerio gaunamo darbo užmokesčio. Pajamų skirtumas ypač didelis vaikus auginančiose porose. Didžiausias atotrūkis finansų ir draudimo srityje – 2024 m. Lietuvoje jis apytiksliai [siekė](#) 32,4 proc.

Lietuvoje vaiko priežiūra vis dar didžiąja dalimi rūpinasi moterys. 2025 m. [Sodros duomenimis](#), vaiko priežiūros išmoką gavo 20,5 tūkst. moterų (85 proc. visų išmokų gavėjų) ir 3,6 tūkst. vyrų (14,9 proc.).

Europos lyčių lygybės institutas, vertindamas Lietuvos padėtį lyčių lygybės srityje, išskiria šiuos svarbiausius akcentus:

- Moterys retai dirba ir vadovauja informacinių ir ryšių technologijų (angl. ICT) srityje. Lietuvoje tik 18 proc. ICT specialistų yra moterys. Moterų

dalį šioje srityje nuo 2015 m. sumažėjo 3 procentiniais punktais. Vertikali segregacija išlieka didelė: tik 38 proc. moterų eina vadovaujamas pareigas. Šis skaičius per pastarąjį dešimtmetį sumažėjo.

- Nors moterų pensijos Lietuvoje yra 12 proc. mažesnės nei vyrų, šiuo metu tai yra vienas mažiausių skirtumų Europoje.
- Moterys dažniau nei vyrai įgyja aukštąjį išsilavinimą. Lietuvoje 71 proc. 30–34 m. amžiaus moterų ir 53 proc. to paties amžiaus vyrų turi aukštąjį išsilavinimą.
- Lyčių segregacija švietimo srityje išlieka didelė. Gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos (STEM) srityse dominuoja vyrai, o keturios iš penkių absolvenčių švietimo, sveikatos, humanitarinių mokslų ir meno srityse yra moterys. Tokios tendencijos Lietuvoje nesikeičia pastarąjį dešimtmetį.
- Namų ruošos darbus Lietuvoje daugiausiai atlieka moterys. Ši tendencija išlieka tiek porose su vaikais, tiek be jų. Vaikų priežiūra taip pat dažniau tenka moterims: 37 proc. moterų ir 25 proc. vyrų kasdien daugiau nei penkias valandas skiria vaikų iki 11 m. priežiūrai. Lietuvoje vyresnės moterys ne tik patiria daugiau sveikatos sunkumų, bet ir dažniau nei vyrai imasi buitės ir priežiūros darbų, o tai reiškia, kad lyčių skirtumai rūpybos srityje senstant tik didėja.
- Geresnį Lyčių lygybės indekso rezultatą nulėmė didesnis moterų dalyvavimas politikoje² ir biržinių bendrovių valdyme.
- Šiek tiek pagerėjo tiek moterų, tiek vyrų savo sveikatos vertinimas. 2024 m. 45 proc. moterų ir 55 proc. vyrų savo sveikatą įvertino kaip „gerą“ arba „labai gerą“.

2025 m. EIGE skyrė dėmesio lyčių stereotipų temai. [Surinkti duomenys](#) iš ES valstybių gyventojų parodė, kad lyčių normos tebėra giliai įsišaknijusios ir veikia mūsų kasdienį gyvenimą, pasirinkimus bei galimybes. Gyventojų visose ES valstybėse buvo klausiama apie požiūrį į vaikų auginimą, moterų ir vyrų darbo užmokesčio skirtumą, berniukų ir mergaičių švietimą, sveikatos apsaugą, smurto vertinimą.

[Rezultatai](#) parodė, kad Lietuvoje kas antra moteris ir 65 proc. vyrų mano, jog vyrai uždirba daugiau, nes jų darbas reikalauja daugiau pastangų (ES vidurkis – 36 proc. moterų ir 45 proc. vyrų sutinka su šia nuomone). 53 proc. moterų ir 61 proc. vyrų Lietuvoje taip pat manė, kad pagrindinis vyro vaidmuo – uždirbti pinigus (ES vidurkis – 40 proc. moterų ir 45 proc. vyrų). Vyresni žmonės Lietuvoje šį stereotipą palaikė kur kas dažniau: taip manė 68 proc. moterų ir 70 proc. vyrų, vyresnių nei 65 m.

---

² Sudarant Lyčių lygybės indeksą buvo vertinami 2020–2024 m. Seimo ir Vyriausybės statistiniai duomenys.

Lyginant skirtingų šalių rezultatus, Lietuva išsiskiria aukų kaltinimu dėl smurto elektroninėje erdvėje: 68 proc. moterų ir 71 proc. vyrų mano, kad moteris yra iš dalies atsakinga, jei jos intymiais vaizdais be jos sutikimo dalijamasi su kitu asmeniu internete (ES vidurkis – 42 proc. moterų ir 45 proc. vyrų). Vyresni žmonės labiau linkę pritarti ir šiam stereotipui.

2025 m. Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos užsakymu buvo atlikta Lietuvos gyventojų reprezentatyvi apklausa apie požiūrį į seksualinį priekabiavimą, lyčių stereotipus ir smurtą artimoje aplinkoje.

Apklausos [apie seksualinį priekabiavimą](#) rezultatai atskleidė, kad į seksualinio priekabiavimo reiškinį Lietuvoje vis dar žiūrima nepakankamai rimtai. Kas antras vyras mano, kad moterų patirtas seksualinis priekabiavimas yra išgalvotas arba perdėtas. Taip pat vyrauja įsitikinimas, kad nukentėjusios yra pačios atsakingos, jei tokie veiksmai įvyko joms būnant apsvaigusioms.

Rezultatai parodė, kad 35 proc. Lietuvos gyventojų žino bent vieną moterį, kuri savo gyvenime bent kartą patyrė seksualinį priekabiavimą, 10 proc. žino bent vieną vyrą. Žinančios bent vieną moterį, kuri patyrė seksualinį priekabiavimą, dažniau nurodė moterys (40 proc.), nei vyrai (29 proc.). Analogiškai, žinantys bent vieną seksualinį priekabiavimą patyrusį vyrą, dažniau nurodė vyrai (12 proc.), nei moterys (8 proc.).³

Visuomenės apklausos [apie lyčių stereotipus ir smurtą artimoje aplinkoje](#) rezultatai parodė, kad smurtas artimoje aplinkoje vertinamas kaip pirmiausia moteris paliečianti problema. 37 proc. moterų teigė savo draugų rate pažįstančios bent vieną moterį, nukentėjusią nuo smurto artimoje aplinkoje, 33 proc. moterų tokią moterį pažįsta kaimynystėje arba šeimos rate (bent vieną smurtą patiriančią moterį savo draugų rate pažįsta ir 29 proc. vyrų, kaimynystėje – 27 proc. vyrų, dar 25 proc. – šeimos rate). Smurtą patiriančių vyrų pažįstama rečiau: bent vieną smurtą patiriantį vyrą savo draugų rate pažįsta 18 proc. vyrų ir 12 proc. moterų, 17 proc. vyrų ir 16 proc. moterų bent vieną smurtą patiriantį vyrą pažįsta kaimynystėje. Tyrimas atskleidė, kad smurtą patyrusių moterų kaltinimas nuo 2019 m. sumažėjo nežymiai – 45 proc. Lietuvos gyventojų mano, kad kaltindamos vyrus dėl smurto moterys yra linkusios „sutištinti spalvas“ (2019 m. taip galvojo 48 proc. gyventojų). Išlieka tendencija, kad kaltinimas būdingesnis vyrams, nei moterims: 2025 m. su minėtu teiginiu sutiko 52 proc. vyrų ir 39,5 proc. moterų, 2019 m. – 58 proc. vyrų ir 40 proc. moterų).

Apklausos dalyvių tai pat teirautasi apie požiūrį į lyčių stereotipus. Rezultatai rodo, kad požiūris į kai kuriuos stereotipus keičiasi. Pavyzdžiui, 6 iš 10 Lietuvos gyventojų mano, kad berniuko elgesys, kai jis tampo mergaitei už kasų ir kelia sijoną, nėra tik nekaltas dėmesio rodymas (2018 m. taip manė 45 proc. apklaustųjų). Taip pat padaugėjo manančiųjų, kad vyrams verksti normalu: 2018 m. su tuo sutiko 76 proc. Lietuvos gyventojų, o 2025 m. jau 88 proc. Per septynerius metus nuo 2018 m.

---

³ Daugiau apie apklausos rezultatus skaitykite 5.1 ataskaitos dalyje „Seksualinio priekabiavimo prevencija“.

pasikeitė ir visuomenės nuomonė dėl sekso santuokoje – kone perpus sumažėjo manančiųjų, kad mylėtis su vyru yra žmonos pareiga. 2018 m. taip manė 41 proc., o 2025 m. – 21 proc. apklausos dalyvių. Visgi, moterų ir vyrų atsakymai skiriasi reikšmingai. Vyrų, kurie sutinka su minėtu teiginiu, yra dvigubai daugiau nei moterų (29 proc. ir 14 proc. atitinkamai). Tai kelia nerimą, nes šis stereotipas sukuria prielaidas normalizuoti seksualinį smurtą artimoje aplinkoje.

Smurtas lyties pagrindu

Apžvelgiant lyčių lygybės rodiklius bei matuojant Lietuvos pažangą lyčių lygybės srityje būtina aptarti smurto lyties pagrindu problemą.

2024 m. smurto lyties pagrindu paplitimo ES valstybėse [tyrimas](#) atskleidė, kad kas trečia 18–74 m. amžiaus moteris Lietuvoje (30,7 proc.) savo gyvenime yra patyrusi psichologinį, fizinį arba seksualinį smurtą iš savo intymaus partnerio (ES vidurkis – 31,8 proc.). Seksualinį priekabiavimą ES šalyse patyrė 30,8 proc. moterų, Lietuvoje – kas penkta moteris (19,1 proc.).

Oficialiosios statistikos portalo duomenimis, 2025 m. Lietuvos policijoje buvo užregistruoti 55 837 pranešimai dėl smurto artimoje aplinkoje. Dėl smurto artimoje aplinkoje užregistruoti nusikaltimai sudaro 25,6 proc. visų užregistruotų nusikaltimų. Kaimo vietovėse ši dalis išauga iki 33 proc.

Informatikos ir ryšių departamento [duomenimis](#), 2025 m. užregistruotos 4 343 nusikalstamos veikos, susijusios su smurtu artimoje aplinkoje, ir 4 047 nusikalstamos veikos artimoje aplinkoje, kurių metu buvo sukeltas fizinis skausmas arba sutrikdyta sveikata. 85 proc. visų asmenų, įtariamų dėl smurto artimoje aplinkoje, yra vyrai, o 75 proc. visų nukentėjusiųjų – moterys. Oficialiosios statistikos portalo duomenimis, 2025 m. didžioji dalis nuo seksualinio smurto artimoje aplinkoje nukentėjusiųjų buvo moterys (82 proc.).

2025 m. policija [išdavė](#) 18 697 apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje orderius (85 proc. jų paskirti vyrams). 78 proc. atvejų pavojų [patyrė](#) moterys, o 22 proc. atvejų – vyrai.

1.2. Žmonių su negalia lygių galimybių užtikrinimas

Žmonių su negalia teisių stebėsenos komisijos prie Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos 2025 m. [ataskaitos](#) duomenimis, Jungtinių Tautų asmenų su negalia teisių konvencijos nuostatos Lietuvoje nėra įgyvendinamos, kaip tai numato ši tarptautinė sutartis. Komisija išskyrė aktualiausias problemas:

- lygios galimybės dažnai deklaruojamos įvairiuose teisiniuose dokumentuose, tačiau nėra užtikrinamos, pavyzdžiui, įvertinant realų poveikį žmonių gyvenimui. Žmonės su negalia dažnai traktuojami kaip socialinės globos objektai, o ne teisių subjektai.

- Žmonės su negalia susiduria su fiziniu, informaciniu ir paslaugų aplinkos neprieinamumu: viešųjų erdvių, pastatų, transporto, įvairių paslaugų neprieinamumu, skaitmeninės aplinkos neprieinamumu žmonėms su regos, klausos ar intelekto negaliomis. Kitas komisijos [tyrimas](#) apie universalaus dizaino principų taikymą atskleidė, kad tik 40 proc. iš 65 apklaustų šalies įstaigų (nacionalinių ir savivaldybių institucijų ir įstaigų) savo praktikoje nuosekliai šiuos principus taiko. Valstybės kontrolės [duomenimis](#), 2025 m. pradžioje 80 proc. statinių vis dar buvo neprieinami žmonėms su negalia.
- Žmonėms su negalia neužtikrinamos teisės į įtrauktį bendruomenėje: bendruomeninių paslaugų plėtra yra lėta ir netolygi skirtingose Lietuvos savivaldybėse; asmeninė pagalba dažnai yra ribotos apimties, trumpalaikė arba nepritaikyta individualiems poreikiams; dalis žmonių vis dar yra priversti gyventi institucinėje globoje arba priklausyti nuo šeimos pagalbos.
- Švietimo sistema nėra tinkamai pasirengusi įtraukiamam ugdymui: trūksta švietimo pagalbos specialistų, mokytojams stinga kompetencijų, o mokymo programos ir vertinimo sistemos yra nepakankamai lanksčios. Oficialiosios statistikos portalo duomenimis, 2024–2025 mokslo metais profesinio mokymosi įstaigose mokėsi 2028 mokiniai (–ės) su negalia, kolegijose – 97, o universitetuose – 221. Palyginimui, 2024 m. Lietuvoje buvo 18 595 vaikų, turinčių nustatytą negalią, o bendras žmonių, turinčių nustatytą negalią, skaičius buvo 231 097.
- Žmonių su negalia užimtumo lygis yra žemas. Darbdaviai vengia pritaikyti darbo vietas, trūksta individualizuotų įdarbinimo ir išlaikymo darbo vietoje priemonių.
- Žmonės su negalia susiduria su didele skurdo ir socialinės atskirties rizika. Socialinės išmokos ir negalios pensijos neužtikrina oraus gyvenimo lygmens, pragyvenimo išlaidos dėl negalios nėra tinkamai kompensuojamos. Oficialiosios statistikos portalo duomenimis, 2024 m. 38,2 proc. žmonių su negalia susidūrė su skurdo rizika. [Eurostato](#) duomenimis, 42,1 proc. moterų su negalia Lietuvoje gyvena skurdo sąlygomis.
- Žmonės su negalia nėra įtraukiami į sprendimų priėmimą: politikos ir teisės aktai rengiami be prasmingų konsultacijų su žmonių su negalia organizacijomis. Dalyvavimas dažnai būna formalus ir nelemia realių pokyčių.

2025 m. gruodį Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos užsakymu atlikta reprezentatyvi visuomenės [apklausa](#) parodė, kad 48 proc. Lietuvos gyventojų mano, kad jei jų artimas žmogus įgytų negalią, ji(s) negalėtų arba iš dalies negalėtų gyventi savarankiškai Lietuvoje. Tyrimo dalyvių taip pat klausta, kaip jie vertina, ar viešosios vietos ir viešieji tualetai turėtų būti pritaikyti bei prieinami žmonėms su negalia.

76 proc. apklaustųjų manė, kad viešosios erdvės turėtų būti pritaikytos, net jei tai brangiai kainuoja; 77 proc. pritarė, kad viešose vietose (pavyzdžiui, kavinėse, prekybos centruose, degalinėse, kino teatruose) tualetai turi būti pritaikyti ir žmonėms su negalia. Didžioji dalis respondentų (-čių) taip pat manė, kad darbdaviai turėtų sudaryti sąlygas žmonėms su negalia dirbti (pavyzdžiui, pritaikydami darbo vietą ar darbo organizavimą). Su tuo sutiko 78 proc. moterų ir 71 proc. vyrų.

1.3. Vyresnio amžiaus žmonių lygių galimybių užtikrinimas

Vyresnio amžiaus Lietuvos gyventojai (-os) susiduria su didesne skurdo rizika, nei jaunesni žmonės. Patys vyriausi žmonės skursta labiausiai – 2024 m. skurdo net 49,9 proc. 65 m. ir vyresnių moterų ir 27,5 proc. to paties amžiaus vyrų. Nors pastaraisiais metais stebimas moterų ir vyrų pensijų atotrūkio mažėjimas, 2024 m. jis siekė 13,6 proc. – viršijo moterų ir vyrų darbo pajamų atotrūkį.

2025 m. Tarnyba atliko rekomendacijų dėl vyresnių žmonių skaitmeninės atskirties mažinimo įgyvendinimo [apžvalgą](#). Rekomendacijos maisto, namų ūkio ir apyvokos prekių pardavėjams, įvairių viešųjų ir būtinųjų paslaugų teikėjams bei valstybės ir savivaldybių institucijoms buvo pateiktos po 2024 m. atlikto [tyrimo](#), kuriuo nustatyta, kad vyresnio amžiaus žmonės su skaitmenine atskirtimi arba jos rizika susiduria visose kasdienio gyvenimo srityse.

Įvertinus gautus atsakymus, matyti:

- Didžioji valstybės institucijų ir savivaldybių teikiamų paslaugų dalis yra teikiamos ne tik skaitmeninėmis priemonėmis, o vyresnio amžiaus žmonėms sudaroma galimybė dėl paslaugų pasikonsultuoti gyvai arba telefonu. Tas pats pasakytina ir apie kasdienių paslaugų, susijusių su buitimi, teikėjus: elektros, šilumos, vandens, kitų komunalinių paslaugų priežiūros.
- Daugelyje Lietuvos vietų nėra užtikrinama galimybė vyresniems žmonėms už būtinąsias kasdienes paslaugas (elektrą, vandenį, šildymą, komunalines paslaugas) atsiskaityti ne skaitmeniniu būdu, o tiesiogiai paslaugų teikėjams. Tai reiškia, kad vyresni žmonės priversti naudotis tarpininkų paslaugomis ir mokėti papildomą – įmokos priėmimo – mokestį.
- Trūksta individualios skaitmeninės pagalbos asmenims, negalintiems tokia pagalba pasinaudoti viešosiose bibliotekose. Reikalingi teisės aktų pakeitimai, kurie leistų papildyti socialinių paslaugų srities darbuotojų pareigybių ir viešųjų bibliotekų darbuotojų pareigybių bei jų atliekamų funkcijų sąrašą, formaliai numatant skaitmeninės pagalbos teikimą, užtikrinant tinkamą finansavimą ir kompetencijų kėlimą.

- Reikalingas kokybiškas paslaugų teikėjų, valstybinių institucijų ir įstaigų sistemų bei interneto svetainių prieinamumo tyrimas, siekiant įvertinti jų funkcionalumą ir prieinamumą vyresnio amžiaus žmonėms.
- Šiuo metu trūksta koordinuotos valstybės ir savivaldybių politikos bei tikslinių priemonių, skirtų skaitmeninės atskirties ir jos rizikos mažinimui.
- Dauguma viešojo transporto vežėjų užtikrina galimybę įsigyti bilietus ne skaitmeniniu būdu – fizinėse pardavimo vietose ar iš vairuotojų, taip pat leidžia atsiskaityti grynaisiais pinigais. Keletas šalies miestų apskritai netaiko mokesčio už viešąjį transportą. Miesto transporto srityje išsiskiria Vilnius – čia panaikinta galimybė autobusuose ir troleibusuose įsigyti bilietus už grynuosius pinigus, skaitmeninėmis priemonėmis bilietų neįmanoma įsigyti su nuolaida.

1.4. LGBTI+ asmenų teisės

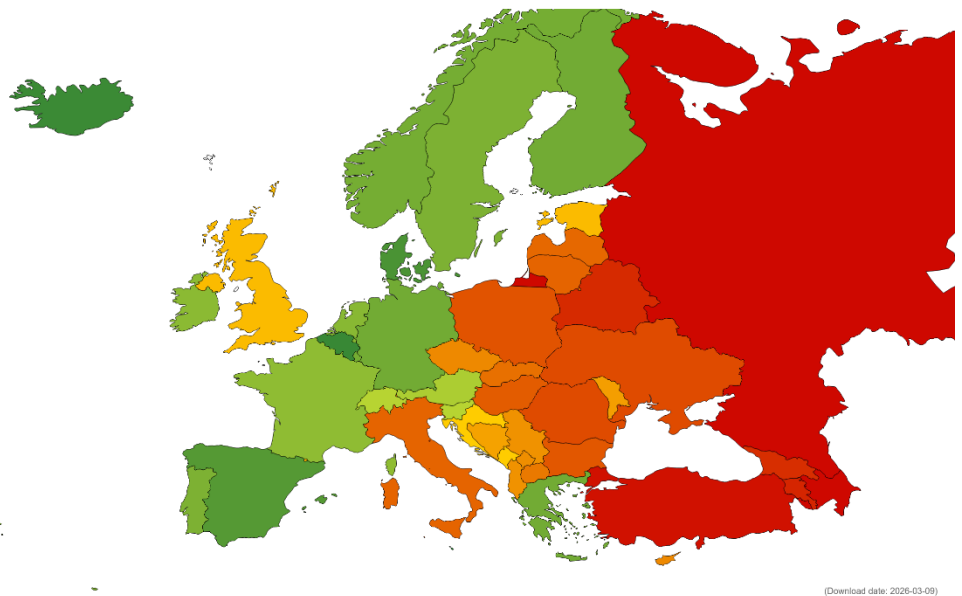
Tarptautinė organizacija „ILGA-Europe“ paskelbė naujausią 2025 m. [„Vaivorykštės žemėlapij“](#) ir „Vaivorykštės indeksą“. Šie rodikliai atskleidžia, kiek skirtingose valstybėse užtikrinamas LGBTI+ asmenų lygiateisiškumas. Šiais metais Lietuva gavo 24 proc. balų iš 100 ir užėmė 36 vietą tarp 49 vertintų Europos ir Centrinės Azijos šalių. Tarp ES valstybių Lietuva užima 23 vietą (ES vidurkis – 51 proc.). Už Lietuvą žemiau yra tik 4 ES valstybės: Vengrija, Bulgarija, Lenkija ir Rumunija. 2024 m. Lietuva surinko 28 proc. galimų balų.

Pozityviu pokyčiu Lietuvoje išskiriamas 2024 m. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo priimtas sprendimas, kad Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo nuostata, draudžianti nepilnamečiams skleisti informaciją apie tos pačios lyties šeimas, prieštarauja Konstitucijai.

Lietuvai stagnuojant užtikrinti LGBTI+ asmenų teises, pagrindinės rekomendacijos nesikeičia ne vienerius metus. Pavyzdžiui, raginama įteisinti galimybę registruoti partnerystę tos pačios lyties poroms, rengti lygybės veiksmų planus, aiškiai įtraukiančius seksualinę orientaciją, lytinę tapatybę, lyties raišką ir lyties požymius. Taip pat rekomenduojama užtikrinti, kad lytinės tapatybės pripažinimo procedūros nežemintų: nebūtų reikalaujama sterilizacijos, lytinės tapatybės sutrikimo diagnozės, priverstinio skyrybų proceso ar taikomi amžiaus ribojimai.

Tarptautinė
LGBTI+ jaunimo ir
studentų
organizacija
IGLYO, rengianti
[LGBTQI įtraukiojo
ugdymo indeksą](#),
2025 m. Lietuvą
įvertino 17,5 iš
100 galimų balų.
Šiuo rodikliu
matuojama, kiek
įtrauki ir saugi
LGBTI+ žmonėms
yra švietimo
sistema

2025 Rainbow Map Scores

Vaivorykštės žemėlapis, 2025 m.

49-iose Europos šalyse. Indekso autoriai išskiria, kad nors Lietuvoje yra pavienių iniciatyvų LGBTI+ mokinių situacijai gerinti, jos dažniausiai įgyvendinamos nevyriausybinių organizacijų, bet ne valstybės. Lietuva gavo mažai balų dėl to, kad nacionalinėje ugdymo programoje vis dar nėra LGBTI+ temų, nėra privalomo pedagogų mokymo apie įtrauktį, nėra informacijos ir gairių specialistams (-ėms), nei valstybė, nei mokykla nesuteikia LGBTI+ mokiniams (-ėms) ir jų šeimoms pagalbos mechanizmų, nerenkama statistika apie patiriamas patyčias ir smurtą, nėra lyties pripažinimo įstatymo, visuotinės tvarkos, kuri nustatytų trans mokinių vardų ir įvardžių naudojimą, mokyklų aplinka nėra draugiška LGBTI+ žmonėms.

Dar vienas svarbus indeksas – Translyčių asmenų teisių [žemėlapis](#) – kasmet matuoja translyčių asmenų žmogaus teisių padėtį visoje Europoje ir Centrinėje Azijoje. 2025 m. pirmą kartą per 13 metų translyčių asmenų žmogaus teisių regresas viršijo pažangą. Pagal naujausią vertinimą, Lietuva užtikrina 5 iš 32 indeksą sudarančių translyčių žmonių teisių rodiklių. 2024 m. indekse Lietuva buvo įvertinta šiek tiek geriau ir gavo 6 balus, tačiau šiemet vieną prarado. 2024-aisiais pozityviai įvertintas faktas, kad egzistuoja Neapykantos nusikaltimų ir neapykantos kalbos ikiteisminio tyrimo metodinės rekomendacijos, kuriose apibrėžta lytinė tapatybė ir lyties raiška, kaip nuo neapykantos nusikaltimų saugomi bruožai. 2025 m. indekso sudarytojai balo už tai nebeskyrė, nes rekomendacijų įgyvendinimas realybėje nėra efektyvus.

Lietuvoje translyčiai žmonės vis dar susiduria su daug sisteminių kliūčių – lytinės tapatybės pagrindas neįtrauktas į Lygių galimybių įstatymą, norint pasikeisti asmenvardžius reikalinga psichiatro pažyma, vieninteliu būdu pasikeisti lyties žymenį dokumentuose išlieka kreipimasis į teismą. Šalia daugybės teisinių ir administracinių

sunkumų, translyčiai žmonės Lietuvoje taip pat susiduria ir su neigiamu visuomenės požiūriu, diskriminacija ir smurtu.

2025 m. Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba atliko translyčių asmenų patirčių darbo rinkoje [tyrimą](#). Jo rezultatai parodė, kad Lietuvoje translyčiai asmenys darbo atrankų metu dažnai patiria nepalankų ir diskriminacinį elgesį, susijusį su jų lytine tapatybe ar jos raiška. Tai pasireiškia tiek tiesioginiais atvejais, kai kandidatai (-ės) nepriimami į darbą vien dėl to, kad yra translyčiai (-ės), tiek įvairiomis žodinio priekabiavimo formomis – nepageidaujamomis pastabomis, užuominomis ar replikomis. Ypač didelė rizika kyla tiems žmonėms, kurių lytinė tapatybė dar nėra įtvirtinta jų asmens dokumentuose, nes atrankos metu jų translytiškumas tampa matomas darbdaviams (-ėms) ar personalo atranką vykdančioms asmenims, taip sudarant palankesnes sąlygas diskriminacijai.

Tyrimo metu surinkti liudijimai taip pat atskleidė, kad translyčiai žmonės Lietuvoje neretai patiria psichologinį smurtą, įvairias priekabiavimo formas, įskaitant ir seksualinio pobūdžio elgesį. Tokia patirtis gali apimti priešiškos atmosferos kūrimą kolektyve, apkalbas, patyčias ar socialinę atskirtį, kai asmuo ne tik sąmoningai ignoruojamas, bet ir palaipsniui eliminuojamas iš jam anksčiau pavestų darbo užduočių. Be to, translyčiai asmenys susiduria su specifiniais priekabiavimo būdais, tokiais kaip sąmoningas kreipimasis senuoju vardu ar neteisingų įvardžių vartojimas, psichologinis spaudimas ir manipuliavimas siekiant įbauginti ar kontroliuoti, taip pat grasinimai atskleisti informaciją apie jų lytinę tapatybę be sutikimo.

1.5. Lietuvos gyventojų nuostatos ir kitų pažeidžiamų visuomenės grupių padėtis

LSMC Sociologijos instituto ir „Diversity Development Group“ atliekamas [socialinės distancijos tyrimas](#) rodo, kad 2025 m. Lietuvos gyventojai (-os) labiausiai kaimynystėje nenorėtų gyventi šalia romų tautybės asmenų (59 proc.), musulmonų (51 proc.) ir homoseksualių žmonių (45 proc.). Vienoje darbovietėje labiausiai nenorima dirbti su romais (taip nurodė 46 proc. apklaustųjų), migrantais iš Rusijos (39 proc.) ir homoseksualiais asmenimis (34 proc.).

Romai Lietuvoje tebėra viena labiausiai stigmatizuojamų grupių. Nacionalinio skurdo mažinimo organizacijų tinklo 2025 m. skurdo ir socialinės atskirties [apžvalgoje](#) nurodoma, kad romų tautybės asmenys susiduria su ilgalaikė socialine atskirtimi, įsišaknijusiu sisteminiu rasizmu bei institucine diskriminacija. 2025 m. Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros [tyrimas](#) atskleidė, kad net 31 proc. romų tautybės asmenų per pastaruosius metus patyrė diskriminaciją dėl savo tautybės (tyrimas apėmė daugiau nei 8 tūkstančius apklaustųjų iš 13 valstybių). Ir nors Lietuva nedalyvavo šiame tyrime, kiti nacionaliniu lygmeniu atlikti tyrimai rodo, kad romų

situacija Lietuvoje beveik nesikeičia: 2020 m. atliktoje romų tautybės asmenų padėties [apžvalgoje](#) nurodoma, kad 96,1 proc. romų Lietuvoje gyveno žemiau skurdo ribos, o 2015 m. tokiomis sąlygomis gyveno 96,2 proc.

Su nepalankiu vertinimu arba neigiamomis gyventojų nuostatomis susiduria ir kitų tautybių asmenys. 2025 m. lapkritį atlikta [Eurobarometro](#) apklausa parodė, kad trečdalis Lietuvos gyventojų sutinka, kad antisemitizmas yra problema Lietuvoje. Daugiausiai apklausos dalyvių problema laiko žydų kapinių niekinimą (43 proc.), taip pat antisemitinius grafičius bei žydų pastatų ir įstaigų niokojimą (43 proc.), antisemitizmą internete, įskaitant socialinius tinklus (36 proc.). Mažiausiai (28 proc.) apklaustųjų mano, kad Lietuvoje yra antisemitizmo mokyklose ir universitetuose problema.

2025 m. Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos atliktas [tyrimas](#) parodė, kad ne lietuvių tautybės asmenys Lietuvoje susiduria su diskriminacija būsto nuomos srityje. Tyrimas parodė, kad Lietuvoje gyvenantys žmonės iš užsienio būsto nuomos rinkoje dažnai susiduria su papildoma finansine našta: nustatoma didesnė nei skelbime nurodyta nuomos kaina, prašoma didesnio užstato arba jau įsikūrus taikomi aukštesni įkainiai už komunalines paslaugas. Taip pat, dažnai atsisakoma sudaryti oficialią nuomos sutartį, siūloma sudaryti trumpalaikę sutartį, siūlomi prastesnės kokybės būstai. Tyrimas atskleidė, kad būsto nuomos paieškose žmonės susiduria ir su sąveikine bei daugialype diskriminacija, kur svarbų vaidmenį atlieka ir kai kurie kiti faktoriai, pavyzdžiui, asmens šeiminių padėtis, odos spalva, lytis, religija, nėštumas.

Skurdas

Oficialiosios statistikos portalo duomenimis⁴, 2025 m. 21,5 proc. Lietuvos gyventojų susidūrė su skurdo rizika, 2024 m. 5,8 proc. Lietuvos gyventojų susidūrė su absoliutaus skurdo⁵ lygiu. Nacionalinis skurdo mažinimo organizacijų tinklas 2025 m. [ataskaitoje](#) nurodo, kad skurdo rizikos atžvilgiu Lietuvoje pažeidžiamiausi išlieka bedarbiai, vieniši asmenys, vieniši tėvai, auginantys vaikus, senatvės pensininkai, žmonės, turintys sveikatos sutrikimų, vaikai.

Skirtumas tarp vyrų ir moterų išlieka didelis: 2024 m. su skurdo rizika susidūrė 23,6 proc. moterų ir 19,2 proc. vyrų. Patys vyriausi žmonės skursta labiausiai – net 49,9 proc. 65 m. ir vyresnių moterų ir 27,5 proc. to paties amžiaus vyrų.

[Eurostato duomenimis](#), skurdo lygio vidurkis ES šalyse 2024 m. buvo 16,2 proc.

---

⁴ [Valstybės duomenų agentūra](#), Skurdo rizikos lygis, išankstinis įvertis, 2025 m.

⁵ Absoliutaus skurdo riba laikoma situacija, kai asmens pajamos nesiekia dydžio, reikalingo minimaliems maisto ir ne maisto (prekių ir paslaugų) poreikiams tenkinti.

1.6. Svarbūs įstatyminiai pokyčiai ir teismų sprendimai, susiję su lygių galimybių užtikrinimu Lietuvoje

2025 m. birželį priimtas Lygių galimybių įstatymo pakeitimas, kuriuo įstatymas papildytas nuostatomis paslaugų teikėjams dėl tinkamų sąlygų pritaikymo ir prieinamumo užtikrinimo. Tinkamų sąlygų pritaikymu vadinamas aplinkybių pakeitimas ir kliūčių pašalinimas, kurio reikia konkrečiu atveju siekiant užtikrinti galimybę asmenims su negalia naudotis žmogaus teisėmis ir laisvėmis. Įstatymas įsigaliojo nuo 2026 m. sausio 1 d.

Paminėtini ir kiti aktualūs įstatymų pakeitimai:

- 2025 m. lapkritį priimti Asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymo ir Tikslinių kompensacijų įstatymo pakeitimai, kurie įtvirtina asmenų su negalia teisę į šuns pagalbininko įsigijimo išlaidų kompensaciją. Taip pat numatyta teisė patekti ir būti viešoje erdvėje ir pastatuose, nepriklausomai nuo jų paskirties, naudotis viešuoju transportu ir keleivių vežimo už atlygį automobiliais paslaugomis.
- 2025 m. gruodį priimti Asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymo nauji pakeitimai. Numatyta, kad privataus sektoriaus subjektams, kurių darbuotojų skaičius yra 25 ir daugiau, rekomenduojama taikyti nustatytą dirbančių asmenų su negalia skaičiaus kriterijų – ne mažiau kaip 5 proc. bendro darbuotojų skaičiaus. Pakeitimai įsigalioja nuo 2026 m. sausio 1 d.
- Pakeistas Socialinių paslaugų įstatymas. Nuo 2026 m. sausio 1 d. socialinių paslaugų gavėjams nedidės mokėjimo už socialines paslaugas dydis, kai bus vertinamos jų pajamos. Taip pat nebus didinama asmens turtinė vertė, kai mokėjimo už socialines paslaugas dydis nustatomas atsižvelgiant į asmens turta.
- 2025 m. gruodį priimti Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo pakeitimai, kuriais išplėstos išmokos visiems vaikus auginantiems tėvams (įtėviams) ir globėjams, neturintiems pakankamo socialinio draudimo stažo ir teisės gauti vaiko priežiūros išmoką. Pakeitimai įsigalios nuo 2026 m. birželio 1 d.

2025 m. priimti du labai svarbūs Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo nutarimai:

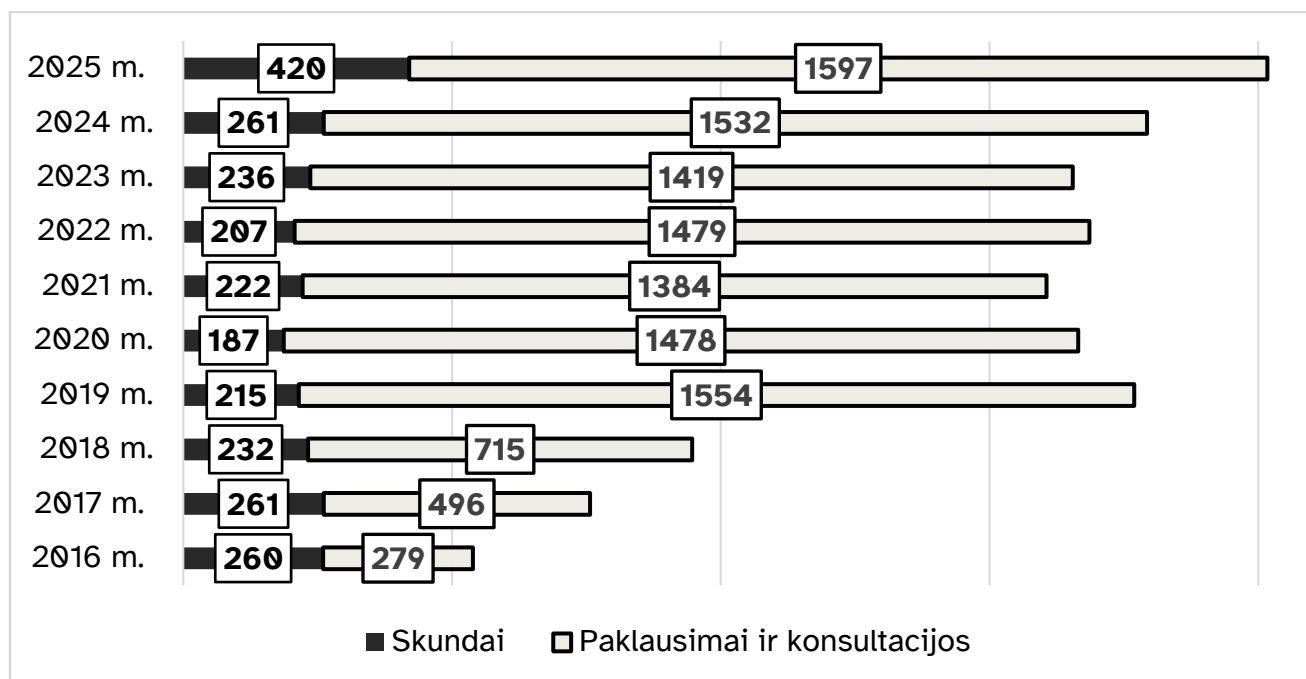
1. Balandžio 10 d. priimtas Konstitucinio Teismo [nutarimas](#) dėl Pagalbinio apvaisinimo įstatymo nuostatų, kurios riboja galimybę gauti pagalbinio apvaisinimo paslaugas santuokoje ar registruotoje partnerystėje negyvenantiems asmenims. Sprendimas labai svarbus nesusituokusioms

poroms ir vienišoms moterims, kurios iki šiol buvo nepagrįstai atskirtos nuo pagalbos priemonių, galinčių padėti įgyvendinti teisę į motinystę. Juo pripažįstama ir tai, kad kiekviena pora – nepaisant jų santykių teisinės formos – turi teisę kurti šeimą ir susilaukti vaikų.

2. Balandžio 17 priimtas Konstitucinio Teismo [nutarimas](#), kuriuo prieštaraujančiomis Konstitucijai pripažintos dabartinės Civilinio kodekso nuostatos, numatančios partnerystę tik tarp vyro ir moters. Prieštaraujančia Konstitucijai pripažinta ir nuostata, kad teisės bendrai gyvenantiems, bet nesusituokusiems žmonėms pradėtų galioti tik tada, kai bus priimtas specialus partnerystės įstatymas.

2. Tarnybos 2025 m. statistika

2025 m. į Tarnybą iš viso kreiptasi 2 017 kartų: gauta 420 skundų, 877 kartus konsultuotasi raštu (80 kartų socialiniame tinkle „Facebook“), 707 kartus – telefonu, 13 kartų – gyvai Tarnybos patalpose. Tai yra didžiausias skundų ir kreipimūsi skaičius Tarnybos istorijoje. Pastarųjų dešimties metų kreipimūsi dinamika vaizduojama 1 grafike.

1 grafikas⁶. Kreipimūsi dinamika nuo 2016 m.

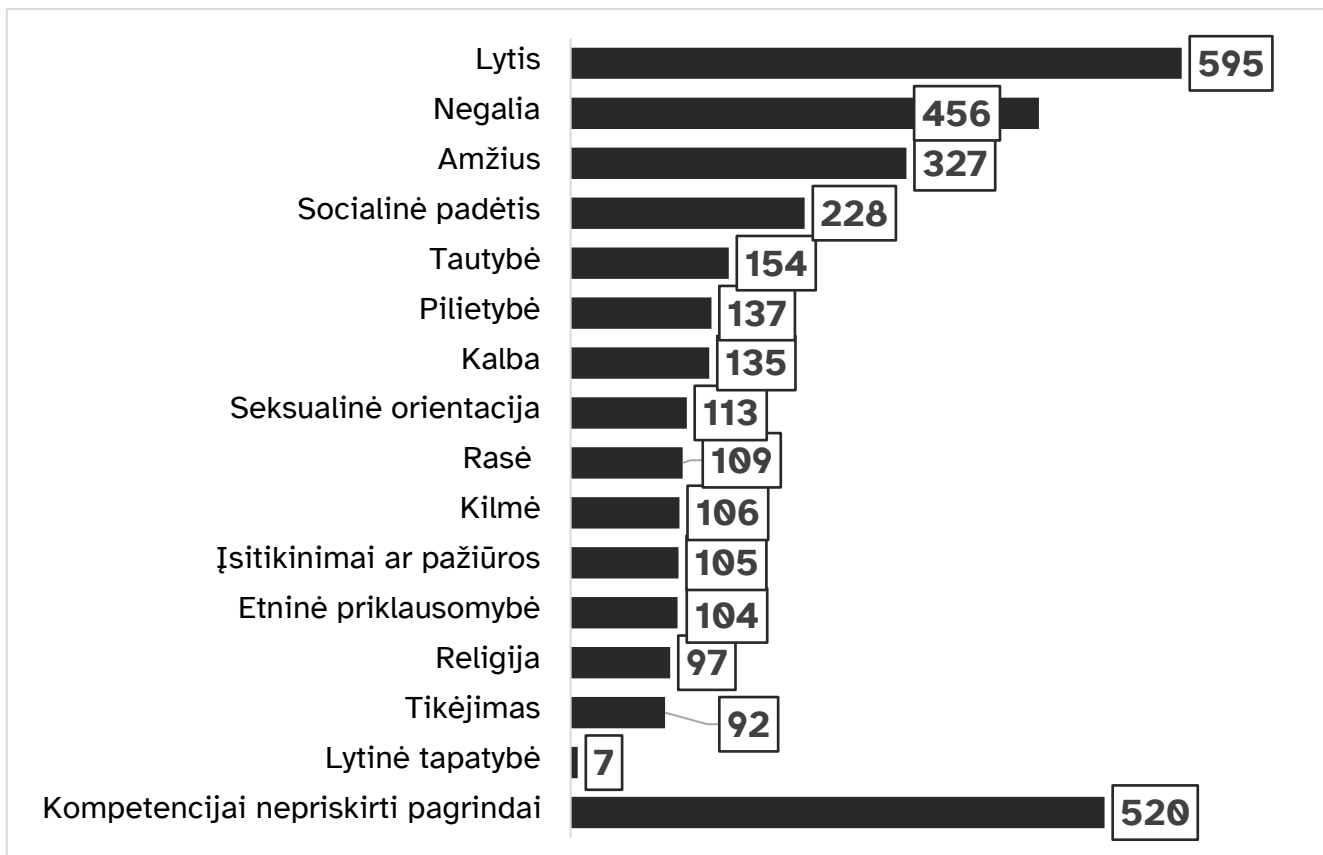
Į bendrą statistiką neįskaičiuotos žiniasklaidos atstovų (-ių) užklausos. Jų 2025 m. buvo 182.

2025 m., kaip ir 2024 m., dažniausiai kreiptasi dėl klausimų, susijusių su lyties (2025 m. kreiptasi 595 kartus, 2024 m. – 536), negalios (2025 m. kreiptasi 456, 2024 m. – 385) ir amžiaus (2025 m. kreiptasi 327 kartus, 2024 m. – 383) pagrindais.

Mažiausiai kreiptasi dėl klausimų, susijusių su tikėjimu (92 kreipimaisi) ir religija (97). 2024 m. dėl tikėjimo kreiptasi 134, o dėl religijos – 139 kartus.

2025 m. 520 kartų kreiptasi dėl klausimų, kurie nepatenka į lygių galimybių kontrolieriaus kompetenciją. Kreipimūsi pagal pagrindus statistika pavaizduota 2 grafike.

⁶ „Nuo 2019 m. į paklausimų statistiką įskaičiuotos ir konsultacijos telefonu. Šios aplinkybės paaiškina ryškų paklausimų dinamikos pokytį, lyginant 2016–2018 ir 2019–2025 m.“

2 grafikas. Kreipimaisi pagal asmens tapatybės požymius⁷.

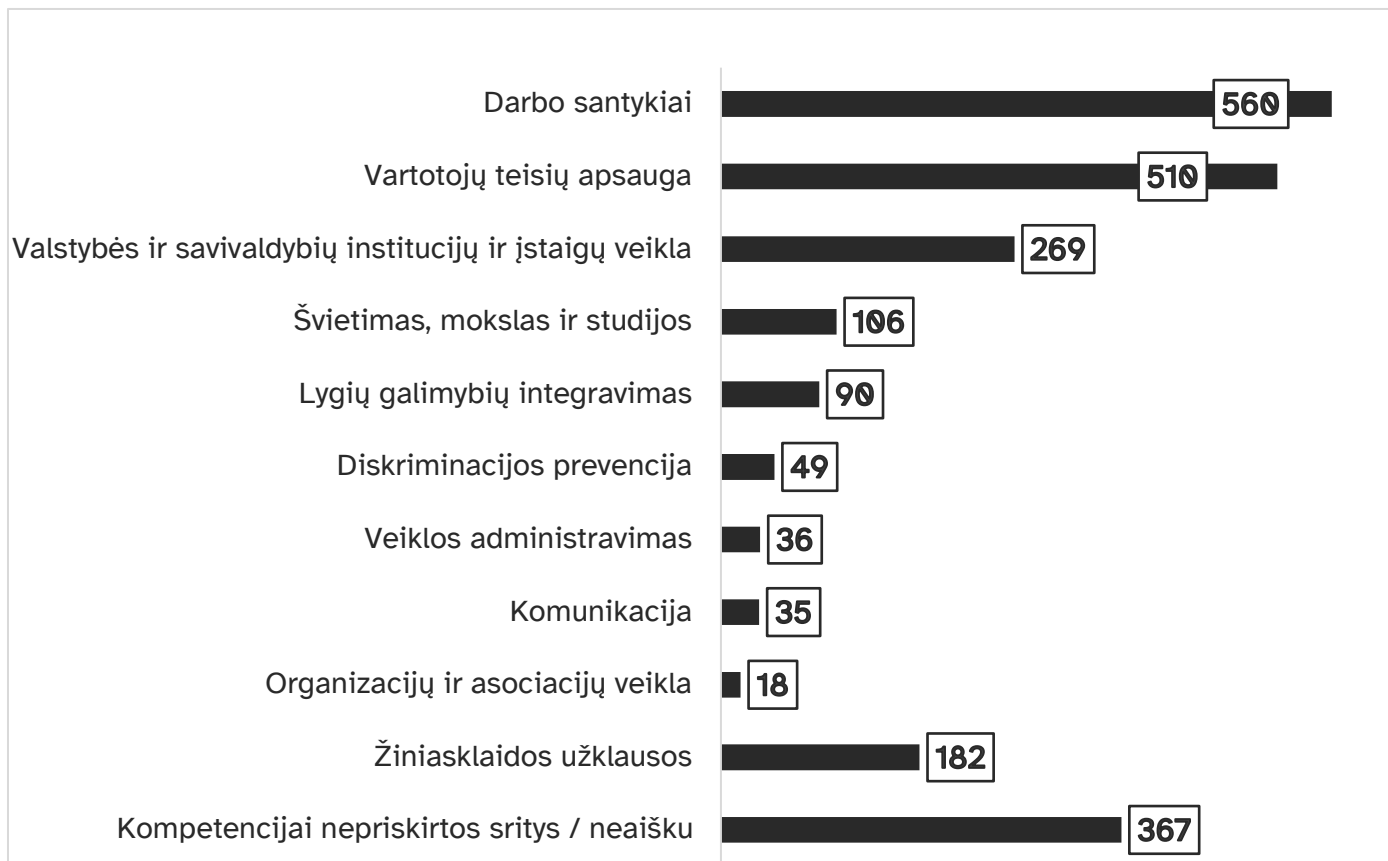
Lytinė tapatybė šiuo metu nėra įtraukta į Lygių galimybių įstatymą, todėl daugelis užklausų dėl klausimų, susijusių su šiuo pagrindu, ankstesniais metais ir 2025 m. priskaičiuotos prie kreipimųsi dėl lyties statistikos. 184 kartus į Tarnybą kreiptasi dėl klausimų, susijusių su daugiau nei vienu tapatybės bruožu tuo pačiu metu ar jų sąveika (2024 m. tokių užklausų buvo 192).

Lygių galimybių įstatymas ir Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymas numato draudimą diskriminuoti penkiose viešojo gyvenimo srityse:

- valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų veikloje;
- švietimo įstaigų, kitų švietimo teikėjų bei mokslo ir studijų institucijų veikloje;
- darbo santykiuose ir užimtumo srityje;
- parduodant / teikiant prekes ir paslaugas (vartotojų teisių apsaugos srityje);
- organizacijų ir asociacijų, vienijamų profesinių interesų, veikloje.

⁷ Kreipimųsi skaičius nesutampa su bendru kreipimųsi skaičiumi, nes vienu kartu asmuo gali kreiptis dėl galimos diskriminacijos daugiau nei vienu pagrindu (pavyzdžiui, lyties ir amžiaus, lyties ir socialinės padėties ir t. t.). Paklausimai, kai buvo kreipiamasi dėl lygių galimybių užtikrinimo visais Lygių galimybių įstatyme numatytais pagrindais, priskaičiuoti prie kiekvieno iš pagrindų. Nors Lygių galimybių įstatyme seksualinė orientacija įvardyta kaip lytinė orientacija, šioje ataskaitoje čia ir toliau vartojamas seksualinės orientacijos terminas.

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba taip pat aktyviai veikia diskriminacijos prevencijos ir lygių galimybių integravimo srityse. Toliau pateikiama gyventojų ir juridinių asmenų kreipimūsi pagal Tarnybos veiklos sritis bei žiniasklaidos užklausų⁸ statistika (žr. 3 grafiką).

3 grafikas. Kreipimaisi pagal sritis.

2025 m. dažniausiai kreiptasi dėl lygių galimybių užtikrinimo darbo santykių srityje. Tokių užklausų buvo 560, kur kas daugiau nei 2024 m. (370). Šis padidėjimas susijęs su išaugusiu konsultacijų poreikiu dėl Lyčių pusiausvyros valdybose direktyvos įgyvendinimo.⁹

Lyginant dvejų pastarųjų metų užklausų statistiką, matyti, kad šiek tiek sumažėjo kreipimūsi dėl vartotojų teisių apsaugos (2024 m. dėl to kreiptasi 607 kartus), lygių galimybių integravimo (2024 m. kreiptasi 136 kartus) ir diskriminacijos prevencijos (2024 m. kreiptasi 68 kartus). 2025 m. sulaukta daugiau kreipimūsi dėl valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų veiklos (2024 m. dėl to kreiptasi 243 kartus). Taip pat padaugėjo lygių galimybių kontrolieriaus kompetencijai nepriskirtinų užklausų (2024 m. tokių buvo 200).

2025 m. į Tarnybą juridiniai asmenys kreipėsi 503 kartus.

⁸ Žiniasklaidos paklausimai nėra skaičiuojami prie bendro paklausimų skaičiaus.

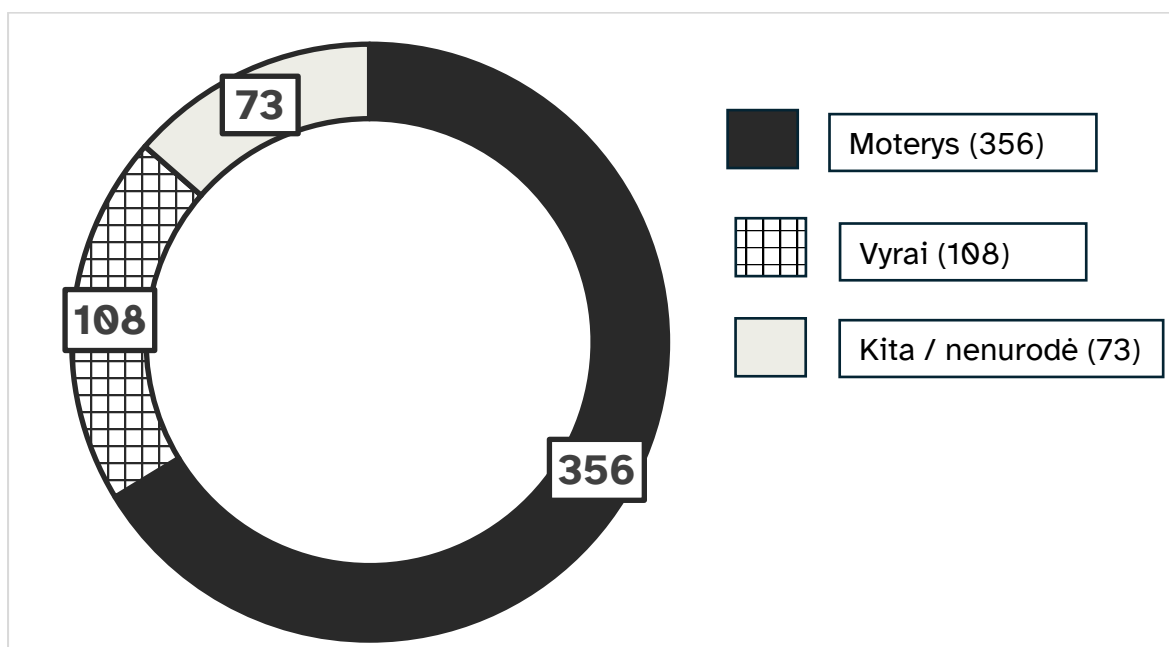
⁹ Direktyvos nuostatos perkeltos į Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymą, įsigaliojo 2024 m. gruodį.

2.2. Mokymai ir renginiai

2025 m. Tarnybos komanda vedė ir organizavo 21 kompetencijų kėlimo renginį:

- ☑ 16 seminarų apie diskriminacijos prevenciją ir lygių galimybių užtikrinimą darbovietėje,
- ☑ 10 teminių mokymų ir seminarų apie lygių galimybių užtikrinimą ir lyčių lygybę,
- ☑ dirbtuves apie lygių galimybių užtikrinimą savivaldybėse,
- ☑ seminarą viešojo sektoriaus atstovams (-ėms) apie lygybės duomenis.

Juose dalyvavo 538 asmenys. Renginių dalyvių pasiskirstymas pagal lytį pavaizduotas 4 grafike.

4 grafikas. Mokymų ir seminarų dalyviai pagal lytį.

Tarnybos [e. mokymų platformoje](#) žinias gilino dar 4 143 asmenys. Dalyvių pasiskirstymas pagal klausomus kursus:

- ☑ „Lyčių lygybės sprendimai sėkmingai savivaldai“ – 498 asmenys;
- ☑ „Lyties aspekto integravimas į paslaugų teikimą“ – 160 dalyvių;
- ☑ „ABC darbdaviams“ – 743 asmenys;
- ☑ „ABC darbuotojams“ – 2 742 dalyviai (-ės).

E. mokymų platformoje pastaraisiais metais mokosi kur kas daugiau žmonių. Tai ilgamečio Tarnybos darbo lygių galimybių klausimais tiek darbovietėse, tiek savivaldybėse rezultatas. Mokymų sklaidą gerina aktyvios lygių galimybių ir smurto prevencijos koordinatė savivaldybėse.

28 kartus Kontrolierė arba Tarnybos darbuotojos (-ai) pristatė tarnybos veiklą ir rezultatus bei kalbėjo apie lygių galimybių užtikrinimą įvairiuose renginiuose.

2.3. Teismų praktika

2025 m. Tarnyba dalyvavo 22 teisiniuose procesuose kaip atsakovė, kai buvo apskūsti lygių galimybių kontrolierės sprendimai (10 skundų teikti dėl dviejų Kontrolierės sprendimų nepradėti tyrimo dėl galimos diskriminacijos, kai atvejai nebuvo susiję su lygių galimybių kontrolieriaus kompetencija).

Dar 3 bylose Tarnyba dalyvavo kaip išvadą teikianti institucija. 3 bylos 2025 m. buvo vedamos Lietuvos administracinių ginčų komisijoje, Tarnyba jose dalyvavo kaip atsakovė.

2025 m. Tarnyba nepralaimėjo nė vienos bylos, vienoje byloje sudaryta taikos sutartis, kelios jų tebesitęsia.

2.4. Strateginio plano rodikliai

Tarnyba kasmet rengia strateginį veiklos planą ir stebi, kaip sekasi siekti keliamų tikslų, įgyvendinti suplanuotas priemones.

2025 m. pasiekti daugelis nustatytų rodiklių, kai kurie jų buvo viršyti. Lentelėje pateikiami nustatyti ir pasiekti veiklos efektyvumo rodikliai.

Rodikliai ir jų matavimo vienetai	Stebėsenos rodiklių reikšmės	
	Suplanuota	Įgyvendinta
Efektyvus skundų bei paklausimų nagrinėjimas – ne mažiau nei 60 proc. atsakymų pateikta per trumpesnį, nei įstatyme numatyta, terminą.	100 proc.	100 proc.
Organizacijų, teigiamai sureagavusių į Kontrolierės rekomendacijas ar besišėmusių pokyčių sprendimui įgyvendinti, skaičius procentais nuo sprendimų, kuriuose nustatomas lygių galimybių pažeidimas.	55 proc.	73 proc.
Pateiktų išvadų skaičius procentais, priklausomai nuo Tarnybos įtraukimo į procesą.	90 proc.	100 proc.
Išlaikomas ne mažesnis nei ¾ visuomenės Tarnybos žinomumas procentais.	75 proc.	78 proc.

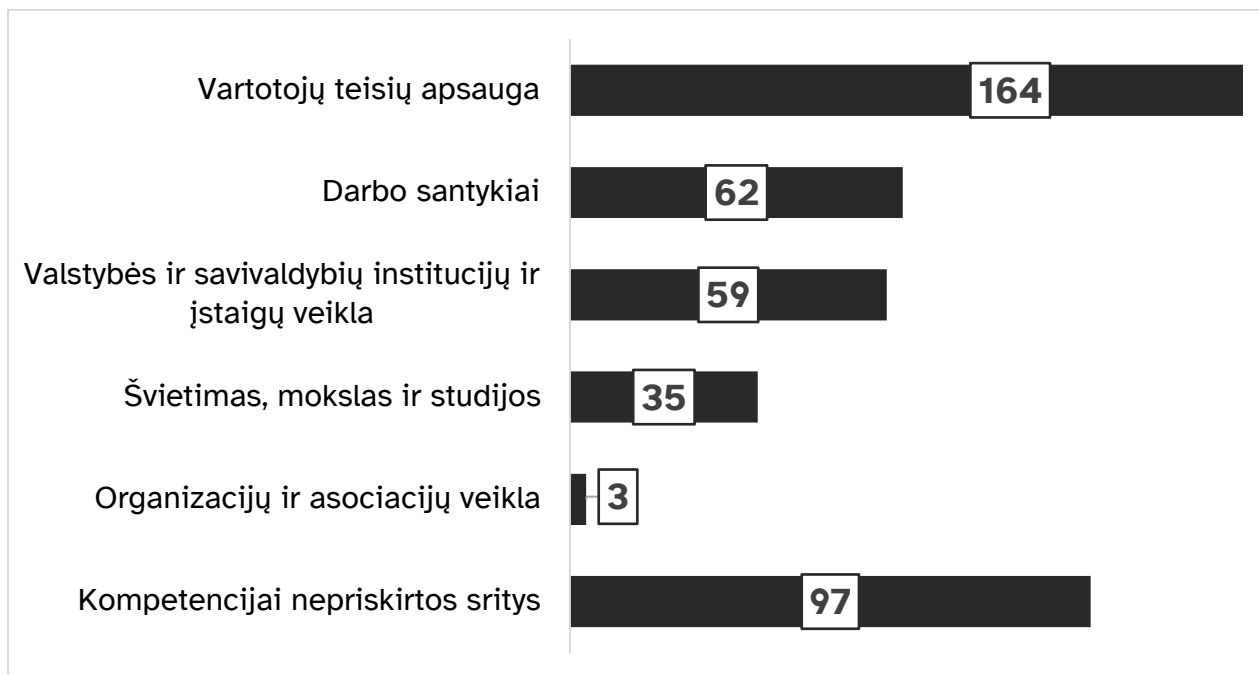
Toliau ataskaitoje pagal veiklos sritis pristatomi visi kiti suplanuoti ir nuveikti darbai bei pasiekti rezultatai.

3. Skundai ir tyrimai dėl galimos diskriminacijos

3.1. Skundų ir tyrimų statistika

Tyrimą dėl galimos diskriminacijos lygių galimybių kontrolierė gali pradėti dviem atvejais: gavusi asmens skundą arba savo iniciatyva. Kai Tarnyboje gaunamas skundas, iš pateiktos informacijos nustatomos aplinkybės ir sprendžiama, ar pradėti tyrimą. Jei aplinkybės nėra aiškios, skundą pateikusio žmogaus prašoma patikslinti informaciją arba skundą papildyti.

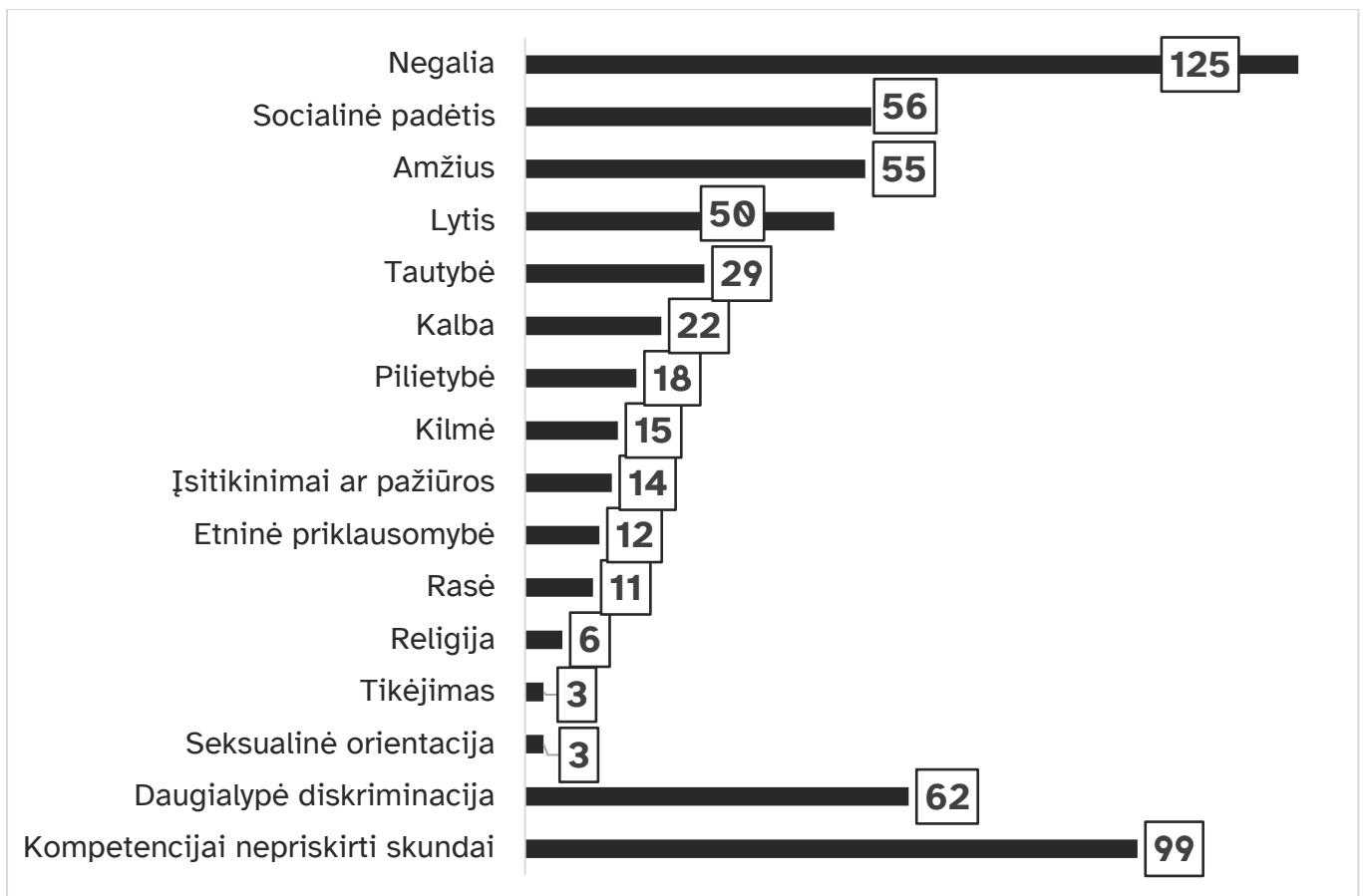
2025 m. buvo gauta 420 skundų dėl galimos diskriminacijos. Tai didžiausias skundų skaičius nuo pat Tarnybos veiklos pradžios 1999 m. Daugiausiai skundų gauta dėl galimos diskriminacijos vartotojų teisių apsaugos srityje (164 skundai), mažiausiai – dėl organizacijų ir asociacijų veiklos (3 skundai). 97 kartus su oficialiu skundu kreiptasi dėl klausimų, nepatenkančių į lygių galimybių kontrolieriaus kompetenciją (žr. 5 grafiką).

5 grafikas. Skundų pasiskirstymas pagal sritis.

Daugiausiai skundų pateikta dėl galimos diskriminacijos dėl negalios (125 skundai), dėl socialinės padėties (56 skundai) ir amžiaus (55 skundai). Rečiausiai teikti skundai dėl seksualinės orientacijos ir tikėjimo – po 3 skundus. 62 skundai pateikti dėl galimos daugialypės diskriminacijos. Daugialypė diskriminacija vadinama diskriminacija, kai asmuo su nepalankiu elgesiu tuo pačiu metu susiduria dėl daugiau nei vieno tapatybės bruožo.

Skundų pasiskirstymas pagal pagrindus pateiktas 6 grafike.

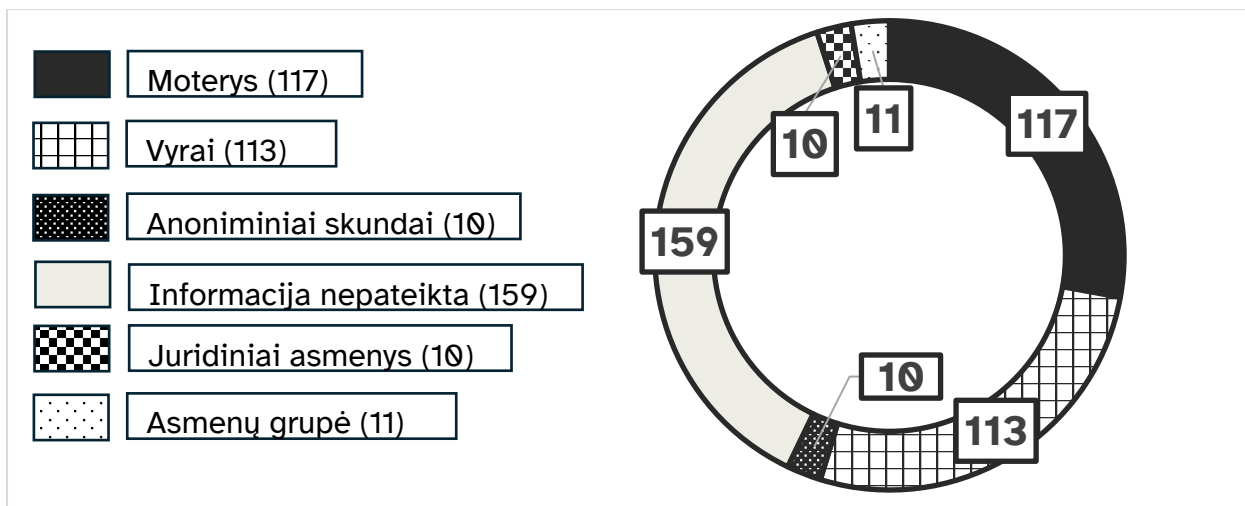

6 grafikas. Skundų pasiskirstymas pagal pagrindus¹⁰.

Lyginant pastarųjų penkerių metų gautų skundų statistiką, galima apibendrinti, kad negalia yra vienintelis tapatybės bruožas, dėl kurio skundų kasmet nuosekliai daugėja: 2021 m. buvo gauti 44 skundai, 2022 m. – 48, 2023 m. – 49, 2024 m. – 60, o 2025 m. gauta daugiausiai – 125 skundai. Daugėja ir skundų dėl asmens amžiaus bei socialinės padėties, bet jų augimas nenuoseklus. 2025 m. gerokai padaugėjo skundų rasės, tautybės, kalbos, kilmės, etninės priklausomybės ir pilietybės pagrindais. Ankstesniais metais jų gauta kur kas mažiau.

2025 m. 117 skundų pateikti moterų, 113 – vyrų, 10 skundų pateikė juridiniai asmenys, 11 – asmenų grupės. 10 skundų pateikti anonimiškai, o dar 159 skunduose teikiančio asmens lytis nenurodyta (žr. 7 grafike).

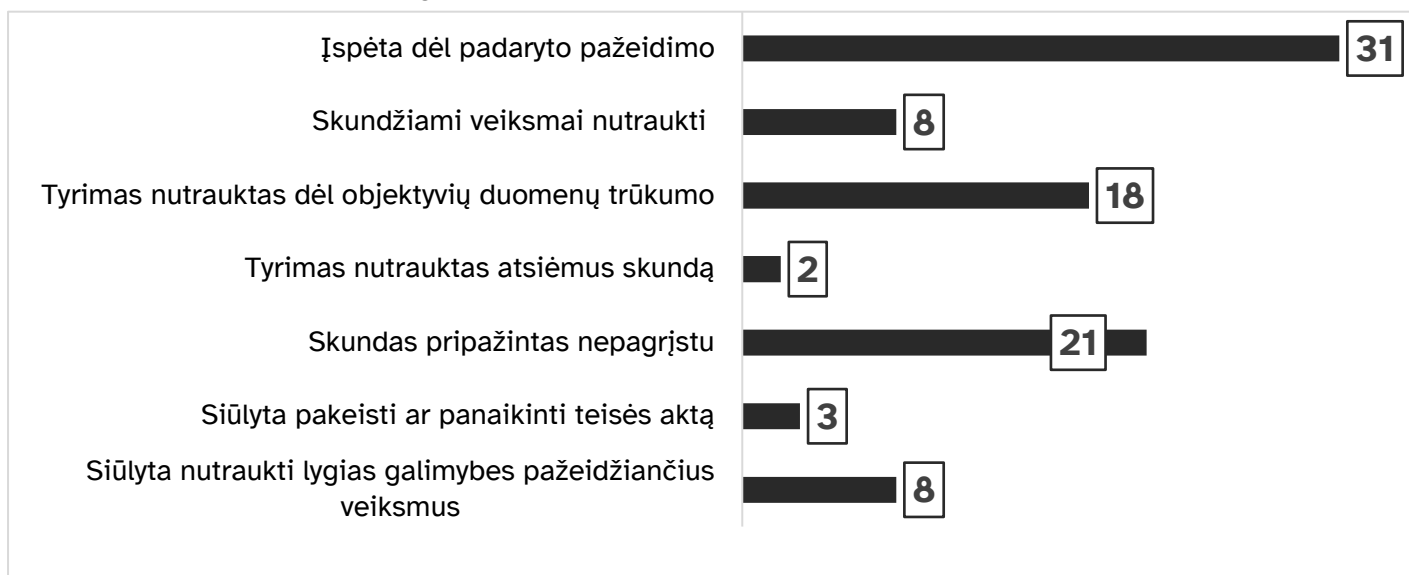
¹⁰ Skundų skaičius nesutampa su bendru skundų skaičiumi, nes vienu kartu asmuo gali kreiptis dėl galimos diskriminacijos daugiau nei vienu pagrindu (pavyzdžiui, lyties ir amžiaus, lyties ir socialinės padėties ir t. t.).

7 grafikas. Skundų pasiskirstymas pagal juos pateikusių asmenų lytį.

2025 m. lygių galimybių kontrolierė atliko 93 tyrimus dėl galimos diskriminacijos. 59 skundai buvo persiųsti kitoms institucijoms, o 65 tyrimai nutraukti nepateikus informacijos, reikalingos tyrimui pradėti. 12 tyrimų lygių galimybių kontrolierė pradėjo savo iniciatyva.

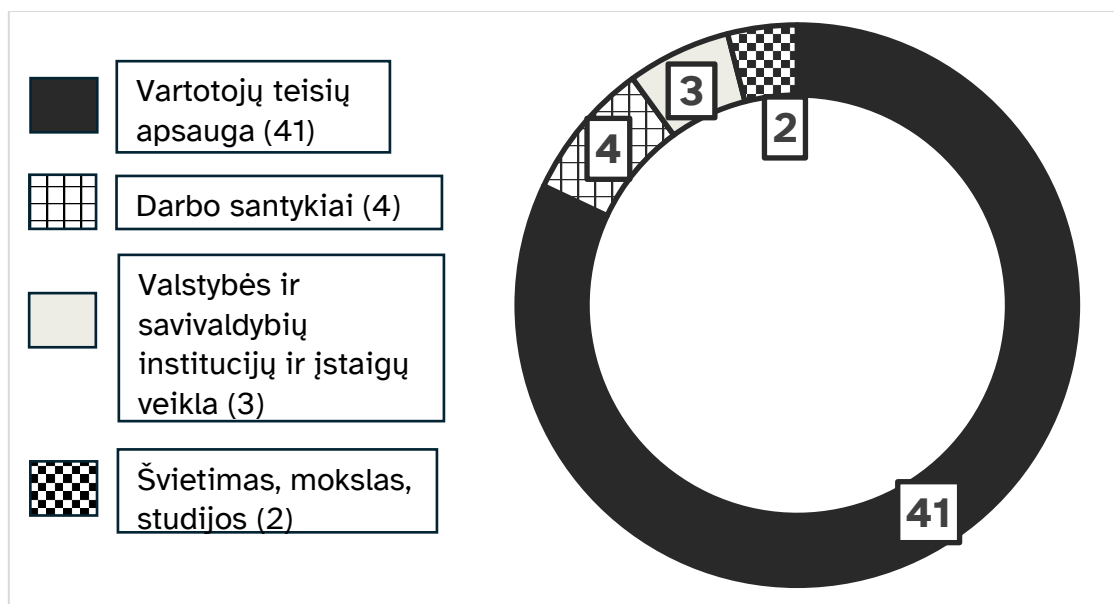
Lygių galimybių kontrolierė Birutė Sabatauskaitė ataskaitiniu laikotarpiu dėl gautų skundų priėmė 410¹¹ sprendimų (atlikus tyrimą, galima priimti keletą sprendimų ir jų tipų). 50 kartų nustatyti lygių galimybių pažeidimai, 20 kartų tyrimas buvo nutrauktas, nes skundas buvo atsiimtas arba diskriminacijai nustatyti pritrūko objektyvių duomenų, 21 kartą skundas buvo pripažintas nepagrįstu. 319 kartų skundą atsisakyta nagrinėti dėl to, kad skundas nepateko į lygių galimybių kontrolieriaus kompetenciją arba dėl kitų Lygių galimybių įstatyme nurodytų priežasčių. Priimtų sprendimų statistika pavaizduota 8 grafike.

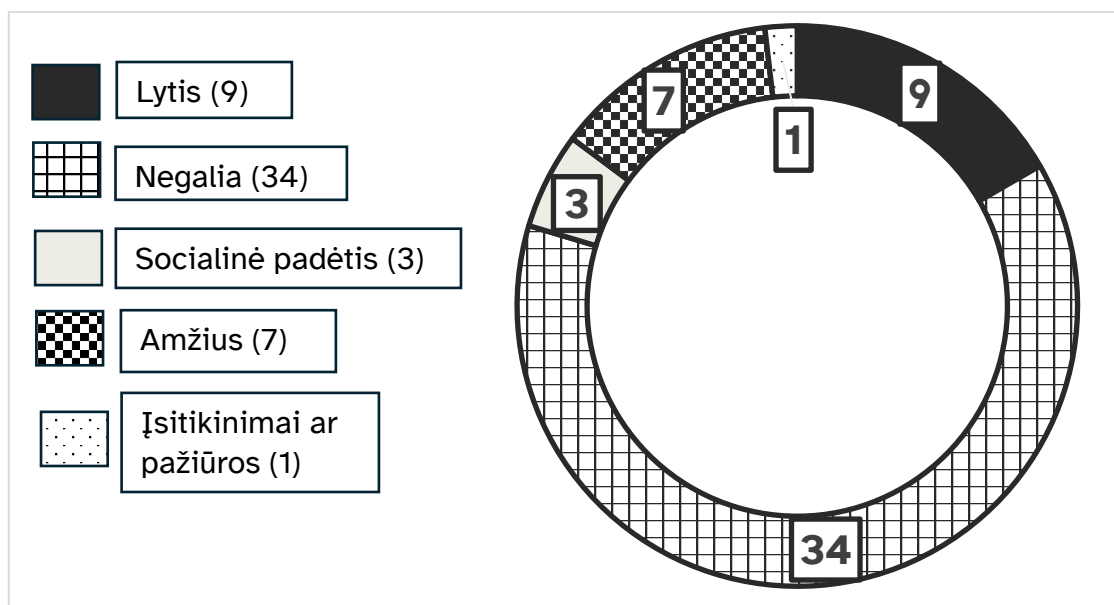
8 grafikas. Kontrolierės priimtų sprendimų statistika.

¹¹ Gautų skundų ir priimtų sprendimų skaičius skiriasi, nes dalis tyrimų, pradėtų 2025 m., tebevyksta.

Daugiausiai pažeidimų nustatyta dėl diskriminacijos negalios pagrindu – 34 pažeidimai. Dar 9 kartus diskriminacija nustatyta dėl asmens lyties, 7 kartus dėl amžiaus, tris – dėl socialinės padėties ir vieną – dėl asmens įsitikinimų ar pažiūrų. Absoliuti dauguma pažeidimų – 41 pažeidimas – nustatyta vartotojų teisių apsaugos srityje. Pažeidimų pasiskirstymas pagal sritis ir tapatybės bruožus pavaizduoti 9 ir 10 grafikuose.

9 grafikas. Pažeidimų pasiskirstymas pagal sritis.

10 grafikas. Pažeidimų pasiskirstymas pagal tapatybės bruožus.

Toliau pristatoma 2025 m. kreipimusi ir atliktų tyrimų apžvalga pagal diskriminacijos pagrindus ir sritis. Informacija apie pagrindus ir sritis, dėl kurių gauta mažai kreipimusi pagal lygių galimybių kontrolieriaus kompetenciją, nepateikiama.

3.2. Diskriminacija dėl lyties

Skundų dėl galimos diskriminacijos lyties pagrindu statistika per pastaruosius penkerius metus keičiasi nežymiai, jų kasmet gaunama apie 50.

2025 m. gauta 50 skundų, 1 tyrimas pradėtas Kontrolierės iniciatyva. Iš viso atlikta 14 tyrimų: 5 dėl galimos diskriminacijos vartotojų teisių apsaugos srityje, 5 – darbo santykių, po 2 valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų veikloje bei švietimo srityje. Buvo nustatyti 9 pažeidimai.

Apibendrinant visų metų tyrimus, paklausimus ir konsultacijas dėl lyčių lygybės, išskirtinos kelios tendencijos:

- vis dar nedrįstama teikti skundų dėl galimo seksualinio priekabiavimo darbo vietoje. 2025 m. buvo gauti tik 4 skundai, iš kurių dvi pareiškėjos atsisakė atskleisti asmens duomenis. Dar vienas skundas buvo persiųstas Generalinei prokuratūrai, bet pradėtas ikiteisminis tyrimas pareiškėjos prašymu buvo nutrauktas. Skundų negaunama ir dėl galimo priekabiavimo švietimo ir paslaugų srityse.
- Pakartotinai gaunama paklausimų dėl uniformų dėvėjimo taisyklių mokyklose, kai mergaitėms nustatomi reikalavimai dėvėti sijonus.
- Telefonu dėl diskriminacijos dėl lyties konsultuojamasi dažniausiai. Tokios konsultacijos 2025 m. sudarė 33 proc. visų konsultacijų telefonu. Didelę dalį šių skambučių sudarė užklauskos dėl lyčių pusiausvyros įmonių valdyme – konsultuotasi dėl Lyčių pusiausvyros direktyvos įgyvendinimo.
- Sulaukiama kreipimūsi dėl darbo skelbimų, kuriuose nurodoma pageidaujama darbuotojo(s) lytis.
- Padaugėjo kreipimūsi dėl moterims ir vyrams sudaromų skirtingų sąlygų dėl nuotolinio darbo. Tokių kreipimūsi sulaukta tiek iš moterų, tiek ir iš vyrų. Tyrimų metu paaiškėdavo, kad ne lytis lėmė darbdavių sprendimą leisti dirbti nuotoliniu būdu, bet atliekamo darbo specifiška, pavojus dėl informacijos apsaugos, nepasitikėjimas darbuotojais (-omis).

Aktualiausi tyrimai

2025 m. sausį pabaigtas [tyrimas](#) dėl Šilalės rajono Pajūrio Stanislovo Biržiškio gimnazijos taisyklių, kuriose nustatyta, kad mergaitės iki penktos klasės gali dėvėti tik sarafanus. Kontrolierė rekomendavo gimnazijai ir kitoms švietimo įstaigoms nusistatyti tokias aprangos taisykles, pagal kurias mokiniai galėtų rinktis jiems patogiausią uniformos variantą, nepriklausomai nuo to, ar tai būtų kelnės, ar sijonai.

2025 m. sausį į Tarnybą kreipėsi Kaune veikiančių „Pirties namų“ klientė dėl moterims nepalankaus viešosios pirties tvarkaraščio. Pareiškėja atkreipė dėmesį, kad vyrai šios viešosios pirties paslaugomis gali naudotis net penkias dienas per savaitę, įskaitant ir savaitgalius, o moterims paskirtas tik ketvirtadienis. Atlikusi [tyrimą](#), kontrolierė konstatavo diskriminaciją. Įmonei buvo rekomenduota užtikrinti lygias galimybes naudotis paslaugomis.

2025 m. balandį Tarnyba gavo grupės Teisingumo ministerijos darbuotojų skundą dėl viceministro Kovo 8-osios sveikinimo. Jame, pasak pareiškėjų, įžeidinėjamos moterys bei pažeidžiamas jų orumas. Kontrolierė po tyrimo [konstatavo](#), kad sveikinimo tekstas išties peržengia humoro ir dalykinio bendravimo tarnyboje ribas, sudaiktina moteris bei kuria priešišką moterims aplinką. Ministerijai skirtas įsėjimas dėl priekabiavimo lyties pagrindu.

3.3. Diskriminacija dėl negalios

Daugiausiai skundų dėl galimos diskriminacijos negalios pagrindu 2025 m. gauta dėl galimos diskriminacijos vartotojų teisių apsaugos srityje – 66 iš 125 skundų.

Pagal gautus skundus atlikti 55 tyrimai: 46 dėl galimos diskriminacijos vartotojų teisių apsaugos srityje, 5 dėl valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų veiklos, 3 dėl galimos diskriminacijos darbe ir 1 dėl švietimo srities. Dar 7 tyrimai pradėti Kontrolierės iniciatyva. Buvo nustatyti 34 pažeidimai. Daugiausiai jų – vartotojų teisių apsaugos srityje.

Apibendrinant visų metų tyrimus, paklausimus ir konsultacijas dėl žmonių su negalia lygių galimybių užtikrinimo, išskirtinos tokios tendencijos:

- gauta 15 skundų dėl kliūčių asmenims su negalia pasinaudoti restoranų ir kavinių paslaugomis. Dažniausiai pasikartojančios viešųjų įstaigų problemos: nepritaikyti įėjimai žmonėms, judantiems vežimėliu, nepritaikyti tualetai, ribotos galimybės judėti patalpų viduje.
- Pakartotinai gaunami skundai ir informacija apie prekybos centruose ir kitose viešose vietose rakinamus tualetus, skirtus žmonėms su negalia.
- Skundžiamasi dėl žmonių su negalia neprieinamos viešosios infrastruktūros (pastatų, parkų, transporto), taip pat įvairių paslaugų ir jų teikimo vietų (pavyzdžiui, prekybos centrų, banko skyrių, kino teatrų, kitų pramogų vietų).

- Kelis kartus kreiptasi dėl paslaugų nepritaikymo žmonėms su fizine ir regos negaliomis bei informacinio neprieinamumo. Gauti skundai dėl pašto, bankų teikiamų paslaugų.
- Gauti keli skundai dėl paslaugų neprieinamumo asmenims, lydimiems šunų pagalbinkų. Žmonės su šunimis pagalbinkais neįleisti į maitinimo įstaigas, prekybos centrus, kitas viešąsias vietas. Tokiais atvejais viešųjų vietų darbuotojams (-oms) dažnai trūksta supratimo apie šunų pagalbinkų vaidmenį. Net ir tais atvejais, kai paslaugų teikėjai turi pasitvirtinę tvarką, kurioje numatyta, kad asmenys su šunimis pagalbinkais privalo būti aptarnauti, darbuotojai (-os) faktiškai taiko draudimus.

Aktualiausi tyrimai

2025 m. lygių galimybių kontrolierė [nustatė diskriminaciją](#) 15-oje Vilniaus ir Kauno restoranų. Tyrimai pradėti gavus skundus, kuriuose nurodyta, kad į restoranus neįmanoma patekti žmonėms, judantiems vežimėliais. Tarnyba įspėjimus skyrė Vilniaus restoranams „Amandus“, „Augustin“, „Da Antonio“, „Demoloftas“, „Džiaugsmas“, „Ertlio namas“, „Fabrikėlis“, „Farmer&Ocean“, „Justa Pasta“, „Le Travi“, „Momo grill“, „Nineteen18“, „SOMM“, taip pat Kaune esantiems „Arivee“ ir „Nūman“.

2024 m. spalį Tarnyba gavo 3 skundus dėl Vilniaus senamiesčio restoranų, kurie atsisakė aptarnauti lankytoją su šunimi asistentu. Lygių galimybių kontrolierė [įspėjo](#) restoranus valdančias įmones dėl Lygių galimybių įstatymo pažeidimo, taip pat kreipėsi į atsakingas šalies institucijas, nurodydama, kad šunų asistentų teisiniame reglamentavime yra spragų.

2025 m. atlikti keli [tyrimai](#) dėl užrakintų tualetų žmonėms su negalia viešosiose vietose. Žmonės su negalia susidūrė su žeminimu, prašymais įrodyti savo negalią dokumentais, delsimu atrakinti patalpas ir pan. Kontrolierė ragina paslaugų teikėjus būti sąmoningesnius ir atsisakyti tualetų asmenims su negalia rakinimo.

2025 m. gegužę Kontrolierė savo iniciatyva pradėjo tyrimą dėl Tauro kalno Vilniuje neprieinamumo žmonėms su negalia. Nors erdvė buvo rekonstruota, tyrimas pradėtas remiantis viešai pasidalinta informacija, kad kai kuriais Tauro kalno takais neįmanoma judėti vežimėliais – jie baigiasi laiptais ar bortais, nėra įrengtų pandusų ar nuožulnų. Įvertinus visas aplinkybes, [konstatuota](#) žmonių su negalia diskriminacija. Tarnybai pradėjus tyrimą, savivaldybė ėmėsi veiksmų: atliko tam tikrus pėsčiųjų takų ženklavimo pakeitimus. Be to, jau suplanuoti ir kiti sprendiniai, turėsiantys pagerinti prieinamumą.

3.4. Diskriminacija dėl amžiaus

2025 m. gauti 55 skundai dėl galimos diskriminacijos amžiaus pagrindu. Lygių galimybių kontrolierė pagal gautus skundus atliko 15 tyrimų: 12 dėl lygių galimybių užtikrinimo vartotojų teisių apsaugos srityje ir 3 dėl galimos diskriminacijos darbe. Dar 3 tyrimus Kontrolierė pradėjo savo iniciatyva: du dėl galimo paslaugų apribojimo vyresniems žmonėms gauti paskolą ir kelionių draudimą, vieną – dėl galimos vyresnių žmonių diskriminacijos darbe. Po tyrimų buvo nustatyti 7 pažeidimai – visi vartotojų teisių apsaugos srityje.

Apibendrinant visų metų tyrimus, paklausimus ir konsultacijas dėl lygių galimybių užtikrinimo amžiaus pagrindu, išskirtinos tokios tendencijos:

- didžioji dalis kreipimusi dėl galimos diskriminacijos amžiaus pagrindu gaunami iš vyresnio amžiaus asmenų. Jauni žmonės į Tarnybą kreipiasi retai.
- Vyresnio amžiaus žmonės kreipiasi dėl iššūkių pasinaudoti įvairiomis nuolaidomis. Pavyzdžiui, nuolaida taikoma tik perkant bilietą gyvai, bet ne internetu. Tokiais ir panašiais atvejais paslaugų teikėjai yra linkę bendradarbiauti ir situaciją keisti.
- Gaunamos užklausos dėl vyresnių žmonių skaitmeninės atskirties, kai paslaugų gavimą riboja arba apsunkina nesinaudojimas išmaniaisiais įrenginiais.
- Vyresnio amžiaus žmonės kreipiasi dėl mažiau palankių draudimo sąlygų. Dažnu atveju paaiškėja, kad paslaugos yra teikiamos, bet ne standartinėmis sąlygomis, o įvertinus asmens situaciją individualiai.

Aktualiausi tyrimai

2025 m. pradžioje Kontrolierė po tyrimo [konstatavo](#), kad Vilniaus miesto savivaldybės sprendimas panaikinti galimybę įsigyti bilietus už grynuosius pinigus troleibusuose ir autobusuose diskriminuoja vyresnio amžiaus asmenis. Nuo 2024 m. rugsėjo 1 d. norintieji nusipirkti bilietą Vilniaus autobusuose ar troleibusuose tai gali padaryti tik su programėlėmis „m.Ticket“, „Trafi“, taip pat prilietę bekontaktę banko arba „Vilniečio kortelę“ prie transporto priemonėje esančio komposterio. Perkant bilietus banko kortele transporto priemonėje, nėra galimybės pasinaudoti priklausančia nuolaida. Kontrolierės sprendime pažymėta, kad toks Vilniaus miesto savivaldybės pasirinkimas daliai žmonių, nesinaudojančių programėlėmis ar bekontaktėmis banko kortelėmis, sukuria papildomų sunkumų, o kai kuriais atvejais iš viso užkerta kelią įsigyti bilietus. Savivaldybė tvarką keisti atsisakė.

2025 m. rugpjūtį į Tarnybą kreipėsi gyventojas, negavęs kredito paslaugos platformoje „SAVY“. Jam buvo atsakyta, nes bendrovei klientas pasirodė per senas. Pradėjus [tyrima](#) dėl diskriminacijos, platforma pakeitė taisykles: atsisakė taikytų apribojimų dėl amžiaus, o vyrui pasiūlė kreiptis iš naujo.

3.5. Diskriminacija dėl socialinės padėties

2025 m. gauti 56 skundai dėl galimos diskriminacijos socialinės padėties pagrindu. Pagal gautus skundus atlikti 8 tyrimai, dar 4 Kontrolierė pradėjo savo iniciatyva (3 iš jų dėl socialinės padėties ir negalios). Nustatyti 3 pažeidimai: po vieną dėl savivaldybių administracijos veiksmų, diskriminacijos darbe ir vartotojų teisių apsaugos srityje.

Apibendrinant visų metų tyrimus, paklausimus ir konsultacijas dėl lygių galimybių užtikrinimo socialinės padėties pagrindu, atkreiptinas dėmesys, kad nemaža dalis visų kreipimūsi yra susiję su šeimine padėtimi. Nuo 2022 m. socialinės padėties pagrindą papildžius šeimine padėtimi, padaugėjo kreipimūsi būtent dėl situacijų, susijusių su šeimine padėtimi. Kreipimaisi apima pačius įvairiausius klausimus: pretendavimą į laisvas vietas ikimokyklinio ugdymo įstaigose, „šeimos“ bilietų taikymą, šeiminių padėties atskleidimą darbo pokalbių metu ir pan.

Aktualiausi tyrimai

2025 m. rugsėjį Kontrolierė [nustatė](#) diskriminaciją negalios ir socialinės padėties pagrindu „Maximos“ parduotuvėje Vilniuje. Tyrimas dėl diskriminacijos pradėtas gavus informacijos, kad į parduotuvės antrą aukštą įmanoma patekti tik laiptais. Nepritaikytos vietos, kuriose parduodamos būtinosios prekės, pažeidžia asmenų su judėjimo negalia teises, žemina jų orumą ir savivertę, taip pat gali kelti rimtų sunkumų šeimoms, atvykusioms apsipirkti su vaikų vežimėliais, traumas patyrusiems žmonėms, vyresnio amžiaus asmenims.

3.6. Diskriminacija darbo rinkoje

2025 m. gauti 62 skundai dėl galimos diskriminacijos darbo rinkoje, 498 kartus konsultuotasi telefonu, raštu arba gyvai Tarnybos patalpose. Pagal gautus skundus kontrolierė atliko 13 tyrimų ir nustatė 4 pažeidimus: 3 kartus skirtas įspėjimas, vienas tyrimas nutrauktas, nes buvo nutraukti skundžiami veiksmai.

Apibendrinant visų metų tyrimus, paklausimus ir konsultacijas dėl lygių galimybių užtikrinimo darbe, išskirtinos šios tendencijos:

- žmonės aktyviau kreipiasi dėl nevienodo darbo užmokesčio dėl lyties ir amžiaus, kai paprastai jaunesniems darbuotojams, neturintiems darbo patirties, mokamas toks pat arba didesnis užmokestis, nei vyresnio amžiaus darbuotojams su patirtimi. Ryškėja tendencija, kad valstybės tarnyboje darbuotojams, turintiems didesnę stažą valstybės tarnyboje, nustatomas mažesnis pareiginės algos koeficientams, nei tokio stažo neturintiems jauniems darbuotojams. Tokiu būdu darbdaviai (-ės) siekia suvienodinti darbo užmokesčio dydį.
- Gaunama kreipimusi dėl galimo mobingo, psichologinio smurto arba konfliktų darbe, kai nenurodomas draudžiamas diskriminavimo pagrindas, pavyzdžiui, lytis, amžius ar kitas Lygių galimybių įstatymo saugomas tapatybės bruožas. Tai rodo, kad besikreipiantys asmenys neatskiria Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos, Valstybinės darbo inspekcijos ir Darbo ginčų komisijos kompetencijų.
- 2025 m. gauta skundų dėl nevienodų darbo sąlygų, nei turi kiti asmenys, arba nevienodo darbo užmokesčio, vėlgi nenurodant draudžiamo diskriminavimo pagrindo, dėl kurio susiduriama su tokiu traktavimu. Tai rodo, kad žmonės galimai geriau supranta diskriminacijos aplinkybių argumentavimą, bet nežino Lygių galimybių įstatymo taikymo apimties.

Aktualiausi tyrimai

2025 m. sausį į Tarnybą kreipėsi Teisingumo ministerijos darbuotoja, kuriai būnant nėštumo ir gimdymo atostogose nebuvo suteiktas sveikatos draudimas ir vardinės materialaus pobūdžio dovanos. Kontrolierė tyrimą [nutraukė](#), nes ministerija tyrimo metu pakeitė taikytą praktiką dėl papildomo sveikatos draudimo suteikimo bei darbuotojų skatinimo ir skyrė Pareiškėjai 100 eurų vardinę dovaną bei suteikė papildomas 2 mokamų atostogų dienas, taip pat patikino, kad pareiškėjai bus suteiktas papildomas sveikatos draudimas 2025 m.

2025 m. birželį gautas [skundas](#) dėl Valstybinio mokslinių tyrimų instituto Gamtos tyrimų centro direktoriaus priekabiavimo prie mokslininkės dėl jos šeiminių padėties. Skunde nurodyta, kad įstaigos direktorius viešo posėdžio metu pareiškė, kad darbuotoja „penkerius metus nieko nedirbo“, „tempia centrą žemyn“, „gyvena iš kitų uždirbtų pinigų“. Po atlikto tyrimo įstaigos vadovui buvo skirtas įspėjimas už viešai išsakytas frazes, menkinančias darbuotojos akademinę veiklą.

3.7. Diskriminacija vartotojų teisių apsaugos srityje

2025 m. gauti 164 skundai dėl galimos diskriminacijos vartotojų teisių apsaugos srityje, 346 kartus žmonės konsultavosi telefonu arba raštu.

Kontrolierė pagal gautus skundus atliko 66 tyrimus ir savo iniciatyva pradėjo dar 11 tyrimų. Šioje srityje nustatyta ir daugiausiai pažeidimų, iš viso 41. Daugiausiai jų nustatyta dėl žmonių su negalia diskriminacijos (iš viso 34).

Apibendrinant visų metų tyrimus, paklausimus ir konsultacijas dėl lygių galimybių užtikrinimo vartotojų teisių apsaugos srityje, išskirtinos šios tendencijos:

- aktyviai kreipiamasi dėl bankinių ir draudimo paslaugų. Kaip minėta anksčiau, dėl to dažnai kreipiasi vyresnio amžiaus asmenys ir žmonės su negalia. Dažnai nepalankios situacijos kyla dėl netikslios informacijos apie teikiamas paslaugas, nesusikalbėjimo, darbuotojų netinkamo arba neatidaus aptarnavimo, neatsižvelgimo į individualią kliento (-ės) situaciją.
- 2025 m. gauta kur kas daugiau skundų ir kreipimųsi dėl žmonių su įvairiomis negaliomis neprieinamų paslaugų ir jų teikimo vietų, informacinio neprieinamumo.
- Dažnai kreiptasi dėl diskriminacinio pobūdžio būsto nuomos skelbimų, kai būstas nenuomojamas dėl asmens tautybės ar socialinės padėties (pavyzdžiui, vaikų turėjimo).
- Padaugėjo kreipimųsi dėl tautybės ir kalbos pagrindu negautų sveikatos priežiūros paslaugų, atsisakymo konsultuoti anglų, rusų kalbomis. Tikėtina, kad panašių kreipimųsi Taryba sulauks ir daugiau, nes Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos ir Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymai nustato, kad valstybės ir savivaldybių įstaigose ir organizacijose atliekamų administracinių procedūrų kalba yra valstybinė lietuvių kalba. Žmonės kreipiasi ir dėl žeminančių komentarų, kuriais kritikuojami jų lietuvių kalbos įgūdžiai ar nemokėjimas.
- Kaip ir ankstesniais metais, gauta pranešimų apie seksistines, asmenis dėl jų lyties diskriminuojančias, stereotipus skatinančias reklamas. Dalis jų neturi lygių galimybių pažeidimo požymių, bet kelia klausimų dėl etikos, moralės principų pažeidimų.
- Žmonės kreipėsi dėl skaitmeninės atskirties, kai neturėdami išmaniųjų telefonų, negali pasinaudoti nuolaidomis „Lidl“ prekybos centre.

Aktualiausi tyrimai*

Gautas skundas, kuriame moteris iš Estijos nurodė, kad skambino Greitosios pagalbos centrui dėl skubios pagalbos atvykimo į namus pablogėjus sutuoktinio sveikatai, tačiau sulaukė pastabų dėl lietuvių kalbos nemokėjimo. Nors diskriminacija [nebuvo nustatyta](#), Kontrolierė pateikė rekomendacijas Greitosios medicinos pagalbos centrui dėl priekabiavimo, psichologinio smurto prevencijos ir reagavimo į žmogaus orumą žeminantį elgesį taisyklių parengimo bei darbuotojų apmokymo užtikrinti, kad besikreipiantys asmenys nepatirtų netinkamo elgesio.

---

*Apie kitus aktualius tyrimus šioje srityje skaitykite 3.2–3.5 skyriuose.

3.8. Diskriminacija švietime

2025 m. Tarnyba gavo 35 skundus dėl galimos diskriminacijos švietimo srityje, 71 kartą žmonės konsultavosi telefonu, raštu arba gyvai Tarnybos patalpose. Pagal gautus skundus atlikti 3 tyrimai: du dėl galimos diskriminacijos lyties pagrindu ir vienas dėl žmogaus su negalia situacijos. Buvo nustatyti 2 pažeidimai.

Apibendrinant visų metų tyrimus, paklausimus ir konsultacijas dėl lygių galimybių užtikrinimo švietime, išskirtinos šios tendencijos:

- gauta skundų dėl egzaminų užduočių nepritaikymo arba netinkamo pritaikymo mokiniams su negalia. Pastebimas aktyvus negalios organizacijų įsitraukimas į tokių situacijų sprendimų paiešką. Kelis kartus kreiptasi ir dėl nepakankamos pagalbos mokiniams su negalia mokymosi procese.
- 2025 m. gauta skundų ir paklausimų dėl papildomų 10 balų skyrimo Valstybinių brandos egzaminų vertinimuose. Tyrimas nebuvo atliktas dėl to, kad ši situacija nepateko į lygių galimybių kontrolierei priskirtą kompetenciją (balai suteikti visiems, nepriklausomai nuo jų tapatybės).
- Keletą kartų kreiptasi dėl kliūčių pasirinkti mokyklą pagal mokinio (-ės) gyvenamąją vietą Vilniaus mieste.
- Gauta kreipimusi iš trečiųjų šalių studentų dėl vizų studijoms išdavimo.

Aktualiausi tyrimai

2025 m. birželį gautas skundas, kuriame nurodyta, kad 2025 m. gegužę dvyliktokas gavo brandos atestatą, išlaikė egzaminus, išskyrus lietuvių kalbos ir literatūros. Jaunuoliui išduota pažyma, kad dėl negalios jam šio egzamino laikyti nereikia. Kadangi dėl savo negalios buvo atleistas nuo vieno iš brandos egzaminų, jo nepriėmė į universitetą. Pasirodo, tokią teisę turi tik nuo visų egzaminų, o ne nuo vieno, kaip buvo šiuo atveju, atleisti mokiniai. Atlikusi tyrimą Kontrolierė [nustatė](#), kad galiojanti priėmimo į aukštąsias mokyklas tvarka yra diskriminacinė.

2024 m. spalį gautas skundas dėl galimo priekabiavimo lyties pagrindu Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje. Studentė teigė, kad individualių užsiėmimų metu prie jos seksualiai priekabiavo jos vargonų specialybės dėstytoja. Diskriminacija [nustatyta nebuvo](#), bet Kontrolierė rekomendavo aukštajai mokyklai parengti ir patvirtinti diskriminacijos, įskaitant priekabiavimą bei seksualinį priekabiavimą, prevencijos taisykles, kurios būtų taikomos ir darbuotojams (-oms), ir studentams (-ėms).

3.9. Kontrolierės rekomendacijų įgyvendinimas

Atlikusi tyrimą dėl galimo Lygių galimybių įstatymo arba Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo pažeidimo, lygių galimybių kontrolierė gali rekomenduoti¹²:

- nutraukti lygias galimybes pažeidžiančius veiksmus.
- Pakeisti ar panaikinti administracinį aktą arba sprendimą (ar jo dalį), susijusį su lygių galimybių pažeidimu. Praktikoje tai gali būti siūlymas pakeisti diskriminuojančią paslaugų teikimo tvarką, lygioms galimybėms prieštaraujantį ministro (-ės) įsakymą ar kitokį įstatymo galios neturintį teisės aktą.
- Imtis veiksmų dėl lygių galimybių praktinio užtikrinimo.

Tarnyboje vykdoma nuolatinė rekomendacijų įgyvendinimo stebėseną. Kartais procesas užtrunka, nes rekomendacijoms įgyvendinti gali reikėti daugiau laiko, didesnių investicijų, teisinio reguliavimo pokyčių.

2025 m. Kontrolierė, atlikusi tyrimus dėl galimos diskriminacijos, pateikė 76 rekomendacijas dėl praktinio lygių galimybių užtikrinimo arba dėl teisinio reguliavimo tobulinimo. Rekomendacijos teiktos valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms, paslaugų teikėjams, švietimo įstaigoms. Iki 2026 m. vasario pabaigos 26

¹² Lygių galimybių įstatymo 17 ir 29 straipsniai.

rekomendacijos buvo įgyvendintos (34 proc.), 37 rekomendacijos tebevykdomos (49 proc.), o dar 13 rekomendacijų neįgyvendintos, jas įgyvendinti atsisakyta arba nepateikta atsakymo dėl įgyvendinimo (17 proc.).

4. Lygių galimybių integravimas

[Lygių galimybių integravimo](#) veiklą Tarnyba vykdo:

- rengdama ir įgyvendindama lygių galimybių integravimo priemones;
- didindama viešojo ir privataus sektorių organizacijų kompetenciją lygių galimybių užtikrinimo ir nediskriminavimo srityse;
- skatindama užtikrinti lygių galimybių principo įtraukimą į nacionalinės ir kito lygmens viešosios politikos procesus (pavyzdžiui, rengiant viešosios politikos planus, programas ir jų priemones, savivaldybių strateginius dokumentus, poįstatyminius aktus, įvairias tvarkas);
- vykdydama nacionalinį ir tarptautinį bendradarbiavimą.

4.1. Lygių galimybių užtikrinimas formuojant viešąją politiką

Tarnyba aktyviai dalyvauja formuojant viešąją politiką visose lygių galimybių užtikrinimo srityse: įsitraukiama į teisėkūros procesus, teikiamos konsultacijos politikos formuotojams (-oms) ir praktikams (-ėms), didinamos kitų institucijų specialistų (-čių) kompetencijos, dalyvaujama darbo grupėse, advokacijos ir kitokio pobūdžio susitikimuose, kuriuose sprendžiami lygių galimybių užtikrinimo klausimai.

2025 m. Tarnybos ekspertės ministerijų atstovams organizavo mokymus apie lyčių lygybės aspektų įtraukimą į ministerijų kuruojamas veiklos sritis, konkrečias veiklas, duomenų rinkimą. Mokymais siekta įgalinti ministerijų darbuotojas ir darbuotoją pateikti aktualias ir poveikį galinčias turėti priemones Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos rengtam Moterų ir vyrų lygių galimybių 2026–2028 m. veiksmų planui.

Dalyvavimas teisėkūros ir politikos formavimo procesuose

2025 m. Kontrolierė ir Tarnybos teisininkės intensyviai dalyvavo Europos Parlamento ir Tarybos darbo užmokesčio skaidrumo direktyvos (toliau vadinama Darbo užmokesčio skaidrumo direktyva) ir ES Tarybos direktyvų dėl lygybės įstaigoms taikomų standartų perkėlimo į nacionalinę teisės sistemą procese.

Darbo užmokesčio skaidrumo direktyva nustato darbo užmokesčio skaidrumo ir vykdymo užtikrinimo mechanizmus dėl vienodo vyrų ir moterų darbo užmokesčio už vienodą arba vienodos vertės darbą. Direktyvos nuostatos perkeliamos į Darbo kodeksą.

Perkeliant ES Tarybos direktyvas dėl lygybės įstaigoms taikomų standartų, planuojama keisti Lygių galimybių įstatymą bei išplėsti lygių galimybių kontrolieriaus įgaliojimus ir Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos funkcijas. Rengiamoje Lygių galimybių įstatymo naujoje redakcijoje numatyta pildyti diskriminacijos pagrindų sąrašą, įtraukiant lytinės tapatybės, lyties raiškos ar kitų lyties požymių, odos spalvos pagrindus. Taip pat numatytas valstybės lygių galimybių politikos formavimo mechanizmas, už lygių galimybių politikos formavimą atsakingos institucijos, lygių galimybių ir nediskriminavimo įgyvendinimas savanoriškoje veikloje, lygių galimybių kontrolieriaus teisė ginti viešąjį interesą lygių galimybių srityje bei atlikti taikinimo procedūrą.

2025 m. Tarnyba dalyvavo keliose teisėkūros darbo grupėse:

- darbo grupėje dėl Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo naujos redakcijos rengimo, perkeliant Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu artimoje aplinkoje nuostatas į nacionalinę teisę.
- Seimo darbo grupėje, sudarytoje seksualinio priekabiavimo ir smurto prevencijos bei užkardymo teisiniu reguliavimui tobulinti.

Tarnyba kasmet teikia pastabas dėl poįstatyminių teisės aktų ir kitų politikos dokumentų bei dalyvauja su jų rengimu susijusiuose susitikimuose ir darbo grupių veikloje. 2025 m. teiktos pastabos šiems viešosios politikos dokumentams (bei įsitraukta į jų rengimą):

- Romų įtraukties iki 2030 m. veiksmų planui;
- 2025 m. spalio 29 d. memorandumui „Savižudybių ir smurto prevencijos komisijos sprendimas dėl LGBTQ+ asmenų teisių užtikrinimo sveikatos priežiūros srityje“;
- Moterų ir vyrų lygių galimybių 2026–2028 m. veiksmų planui;
- Nacionaliniam 2025–2029 m. veiksmų planui „Moterys, taika ir saugumas“;
- Socialinio klimato planui;
- Kovos su antisemitizmu, ksenofobija ar bet kokios kitos formos nesantaikos kurstymu ir žydų gyvenimo puoselėjimo veiksmų planui;
- Pedagoginių darbuotojų 2026–2028 m. prioritetinių kvalifikacijos tobulinimo sričių patvirtinimo projektui.

2025 m. Tarnyba reikšmingai prisidėjo prie Nacionalinės lygybės duomenų strategijos rengimo. Kartu su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija bei Valstybine duomenų agentūra rengiamas strateginis dokumentas, kuriame prie kitų svarbių duomenų rinkimo išskiriami lygybės duomenys. Strategija skirta sustiprinti duomenimis grįstos politikos formavimą.

Advokacija

2025 m. Tarnyba advokaciją dėl lygių galimybių užtikrinimo vykdė keliose srityse:

- dėl žmonių su negalia teisių užtikrinimo. Remiantis tuo, kad Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje buvo gauti pakartotiniai skundai dėl asmenų su negalia teisių užtikrinimo patenkant į viešosios paskirties vietas su šunimis pagalbininkais, Tarnybos ekspertės kartu Žmonių su negalia teisių stebėsenos komisija prie Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos parengė [rekomendacijas](#) dėl šunų pagalbininkų reguliavimo bei teikė pastabas Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymo Nr. I-2044 1, 2, 15, 24, 26, 30 ir 32 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui. Priimti pakeitimai įsigalios 2026 m. gegužės 1 d.
- Dėl translyčių asmenų teisių užtikrinimo. Organizuoti susitikimai su Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija bei Teisingumo ministerija aptarti 2024 m. parengtos translyčių asmenų [situacijos apžvalgos](#) bei 2025 m. išleistos [apžvalgos](#) apie translyčių asmenų situaciją darbe išvadas. Susitikimuose pristatytos ministerijoms skirtos rekomendacijos.
- Dėl LGBTI+ asmenų teisių užtikrinimo. Dalyvauta Lietuvos Respublikos Seimo Savižudybių ir smurto prevencijos komisijos posėdyje dėl psichologinės pagalbos ir sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumo. Raštu teikti pasiūlymai dėl psichologinės pagalbos LGBTI+ jaunimui užtikrinimo ir emocinio saugumo didinimo mokyklose.
- Dėl žmonių su negalia lygių galimybių užtikrinimo. Spalį [Kontrolierė susitiko](#) su prieinamumo ekspertais, Lietuvos viešbučių ir restoranų asociacijos, Kultūros paveldo departamento, restoranų, kuriuose nustatyta žmonių su negalia diskriminacija, atstovėmis (-ais) ir Vilniaus miesto savivaldybės vicemere. Kartu ieškota galimybių, kaip gerinti restoranų ir kavinių prieinamumą vežimėliu judantiems žmonėms. Gruodį Kontrolierė skaitė pranešimą apie prieinamumą [konferencijoje](#) „Lietuva visiems 2025“.
- Dėl vyresnio amžiaus žmonių skaitmeninės atskirties mažinimo paslaugų srityje. 2024 m. atliktas skaitmeninės atskirties [tyrimas](#) pristatytas [konferencijoje](#) Seime, atlikta Kontrolierės teiktų rekomendacijų įgyvendinimo stebėseną pristatyta Seimo Žmogaus teisių komitete.

4.2. Lygios galimybės darbe

Tarnyba kasmet konsultuoja darbovietes dėl lygių galimybių užtikrinimo. 2025 m. Lygių galimybių integravimo grupė suteikė 55 tokias konsultacijas. 16-oje darboviečių

organizuoti seminarai „Diskriminacijos prevencija ir lygių galimybių užtikrinimas darbovietėje“, juose dalyvavo 282 darbuotojai (-os).

Įmonės ir įstaigos noriai naudojasi Tarnybos lygių galimybių užtikrinimo įrankiais. 2025 m. Tarnybos ekspertės (-ai), taikydami [Lygių galimybių liniuotę](#), įvertino 21 darbovietę. Tarp jų buvo Prienų, Klaipėdos, Vilkaviškio, Molėtų, Pakruojo, Kretingos, Šiaulių, Švenčionių ir Jonavos rajonų bei Klaipėdos miesto savivaldybių administracijos, taip pat Kauno technologijos universitetas ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Lygių galimybių liniuotę taikė ir valstybės bei privačios įmonės – UAB „Green Genius“, UAB „Energy cells“, UAB „EPSO-G“, UAB „Baltpool“, UAB „Tetas“, ACME grupė, Inovatyvios medicinos centras, LRT bei Konkurencijos taryba.

Šių organizacijų įsitraukimas rodo augantį darbdavių sąmoningumą ir siekį sistemish-kai vertinti bei stiprinti lygių galimybių užtikrinimą savo veikloje. Šiais metais dalyvavusioms organizacijoms suteiktų įverčių vidurkis siekė 7,52 balo dešimties balų skalėje, žemiausias įvertis buvo 6,5, o aukščiausias – 8,8 balo.

Savivaldybių aktyvesnis įsitraukimas į Lygių galimybių liniuotės taikymą gali būti susijęs su savivaldybėse veikiančiomis lygių galimybių ir smurto prevencijos koordinatorėmis, kurios stiprina institucinį gebėjimą identifikuoti lygių galimybių iššūkius ir inicijuoti jų sprendimą. Privačių įmonių – ypač energetikos ir technologijų srityse – įsitraukimas rodo, kad lygių galimybių klausimai vis dažniau siejami su tvarumu, socialine atsakomybe ir darbdavio reputacija. Tokios organizacijos dažniausiai siekia ne tik įsivertinti esamą situaciją, bet ir naudoti rezultatus kaip pagrindą vidinėms politikoms, ESG (aplinkosaugos, socialinės atsakomybės ir valdymo) strategijoms bei talentams pritraukti.

2025 m. taip pat parengtos 8 [„Lygių galimybių sparnų“](#) ataskaitos: Lietuvos probacijos tarnybai, Kauno technologijos universitetui, Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai prie Aplinkos ministerijos, Utenos apylinkės teismui, „Lietuvos paštui“, UAB „Onninen“, UAB „Vilniaus vandenys“ ir AB „Amber Grid“.

Apibendrinant „Lygių galimybių sparnų“ rezultatus, matyti:

- organizacijos integruoja vis daugiau lygių galimybių priemonių savo veikloje. Lygių galimybių principai dažnai yra įtvirtinti ne tik lygių galimybių politikos įgyvendinimo tvarkos apraše, bet ir organizacijos etikos, elgesio kodeksuose, vidaus tvarkos taisyklėse, darbo užmokesčio nustatymo sistemose ir kt. vidiniuose dokumentuose.
- Darbuotojų paieškos ir atrankos procesuose organizacijos užtikrina, kad darbo skelbimai nebūtų diskriminuojantys, naudojami aiškūs kriterijai.

- Organizacijos turi lygių galimybių veiksmų planus. Kai kurios iš jų veiksmų plano įgyvendinimo stebėsenai yra subūrusios lygių galimybių darbo grupes ar paskyrusios atsakingus asmenis.
- Organizacijos dažniausiai turi skundų nagrinėjimo procedūrą.
- Dedamos aktyvios pastangos užtikrinti darbo ir asmeninio gyvenimo balansą. Kai kurios organizacijos darbuotojams (-oms), turintiems (-čioms) mažamečių vaikų, sudaro galimybę dirbti 4 dienas per savaitę, biuruose įrengia vaikų kambarius.
- Skiria dėmesio švietimui apie žmogaus teises.

Vis dėlto, atkreiptinas dėmesys, kad:

- Lygių galimybių politikos įgyvendinimo tvarkos aprašas daugelyje viešojo ir privataus sektoriaus darbuotojų išlieka deklaratyvia priemone.
- Organizacijos nekelia ambicingų tikslų ir pokyčio matavimo rodiklių, o plano priemonės būna bendro pobūdžio. Dažnu atveju jos būna pavienės, tarpusavyje nesusijusios, nesudaranti bendros sistemos.
- Trūksta darbuotojų įtraukimo į lygių galimybių priemonių kūrimą. Veiklų įgyvendinimui dažnai nebūna skiriamas finansavimas.
- Lygių galimybių sritis vis dar dažnai matoma kaip atskira sritis šalia visų kitų organizacijos veiklos sričių, o rūpinimasis ja – paskirto asmens (pvz., lygių galimybių koordinatorės) rūpestis. Trūksta požiūrio, kad lygios galimybės yra horizontalusis (tarpsektorinis) principas, svarbus įgyvendinant visas organizacijos veiklos sritis.

Lyčių pusiausvyra įmonių valdyme

2022 m. lapkričio 23 d. buvo priimta Europos Parlamento ir Europos Tarybos direktyva dėl biržinių bendrovių direktorių pareigas einančių asmenų lyčių pusiausvyros gerinimo ir susijusių priemonių (toliau vadinama [Lyčių pusiausvyros valdybose direktyva](#)). Ši direktyva įpareigoja dideles įmones užtikrinti, kad viena lytis sudarytų bent trečdalį vadov(i)ų, valdybos ir (ar) stebėtojų tarybos narių.

Lietuvoje Lyčių pusiausvyros valdybose direktyvos nuostatos perkeltos į Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymą bei Įmonių ir įmonių grupių atskaitomybės įstatymą. Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba yra atsakinga už įgyvendinimo stebėseną, duomenų rinkimą ir įmonių konsultavimą. Mūsų šalyje reikalavimai taikomi įmonėms, turinčioms daugiau nei 250 darbuotojų, daugiau nei 50 mln. eurų metinių pajamų arba daugiau nei 25 mln. eurų balanse nurodyto turto.

Įmonėms, kurioms privaloma įgyvendinti direktyvos nuostatas, Tarnyba organizavo du nuotolinius seminarus apie teisinį reguliavimą, duomenų teikimą ir lyčių lygybės užtikrinimą įmonių valdyme. Juose dalyvavo 158 dalyviai (-ės) iš daugiau kaip 100 įmonių. Įmonės taip pat turėjo nuolatinę galimybę konsultuotis su Tarnybos darbuotojais telefonu ir el. paštu (suteikta per 150 konsultacijų).

Tarnyba sukūrė mokymų modulį „Lyčių lygybė įmonėse: kaip nuosekliai diegti pokyčius?“, kuriame supažindinama su pagrindiniais lyčių lygybės politikos kūrimo principais, priemonėmis, padedančiomis sumažinti šališkumą atrankos procesuose, stiprinti darbo ir asmeninio gyvenimo pusiausvyrą, rekomendacijomis dėl įtraukios kalbos vartojimo ir saugios darbo aplinkos kūrimo, kita svarbia informacija apie nuoseklų lyčių lygybės integravimą į įmonės valdymo praktiką. Taip pat parengtas praktinis vadovas įmonėms, kurio sklaida numatyta 2026 m.

2025 m. kontaktiniuose ar nuotoliniuose mokymuose dalyvavo 129 įmonių vadovai (-ės) ir personalo bei kitų padalinių atstovai (-ės). Šiai temai Tarnyba skyrė daug dėmesio 2025 m. komunikacijoje – rengė pranešimus žiniasklaidos priemonėse, socialiniuose tinkluose, dalyvavo TV ir radijo laidose, konferencijose, organizuoti tarpinstituciniai susitikimai.

Pagal iš Registrų centro gautus duomenis, 2025 m. į įstatymo taikymo sritį pateko 254 didelės nebiržinės įmonės. Iš jų lyčių lygybės ataskaitą už 2024 m. pateikė 63 proc. (161 įmonė), o 37 proc. (93 įmonės) jos nepateikė. Į įstatymų taikymo sritį 2024 m. pateko 17 biržinių bendrovių. Biržinių bendrovių duomenis Tarnyba analizavo remdamasi viešai prieinamais metinių ataskaitų duomenimis.

2025 m. tik 101 įmonė (57 proc.) iš visų 178 įmonių taikė skaidrumą užtikrinančius, objektyvius atrankos kriterijus. Didelių įmonių grupėje lyčių pusiausvyros rodiklį valdymo organuose yra pasiekusios 47 proc. (76 įmonės). Tai rodo, kad daugiau nei pusė (53 proc.) didelių įmonių dar neužtikrina lyčių balanso valdymo organuose. Didelių biržinių bendrovių grupėje lyčių pusiausvyrą yra pasiekusios 35 proc. (6 įmonės), o 65 proc. (11 įmonių) šio rodiklio nėra pasiekusios. 61 proc. įmonių, kurios dar nepasiekė lyčių pusiausvyros, nurodė planuojančios taikyti konkrečias priemones situacijai gerinti. Dar 18 proc. įsipareigojo siekti pokyčių, tačiau kol kas neįvardijo, kaip tai padarys. Tarnyba lyčių pusiausvyros valdymo organuose tikslus pasiekusių įmonių sąrašą paskelbė interneto svetainėje. Iš 55 didelių įmonių ir 5 didelių biržinių bendrovių, iš viso neturinčių moterų aukščiausiose valdymo struktūrose, daugiausiai priklauso gamybos sektoriui.

4.3. Nacionalinis ir tarptautinis bendradarbiavimas

Nacionalinis bendradarbiavimas

Tarnyba tęsė susitikimus su pažeidžiamoms visuomenės grupėms atstovaujančiomis organizacijomis. 2025 m. Kontrolierė susitiko su Lietuvos aklyjų ir silpnaregių sąjunga, Lietuvos negalios organizacijų forumu ir organizacijomis, dirbančiomis žmonių su negalia teisių užtikrinimo srityje, „Mamos už LGBTQ plius vaikus“ atstovėmis, Nacionaliniu skurdo mažinimo organizacijų tinklu, nevyriausybine organizacija „Stebėk teises“. Susitikimuose aptarti aktualūs klausimai, ieškota bendradarbiavimo galimybių, pasidalinta veiklos rezultatais. Nacionalinio skurdo mažinimo organizacijų tinklo nariams Tarnyba vedė mokymus apie Tarnybos veiklą ir galimybę kreiptis dėl patirtos diskriminacijos. Tokiu būdu siekiama įgalinti pažeidžiamus asmenis ginti savo teises.

2025 m. stiprintas bendradarbiavimas su valstybės institucijomis, dirbančiomis lygių galimybių srityje. Organizuotas susitikimas su Tautinių mažumų departamentu prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės. Aptarti klausimai, susiję su tautinių mažumų padėtimi, diskriminacijos prevencija ir instituciniu bendradarbiavimu, pasikeitimais po naujojo Tautinių mažumų įstatymo įsigaliojimo bei pagrindiniais iššūkiais, su kuriais susiduria tautinės mažumos. Dėmesys skirtas informuotumui apie diskriminacijos atpažinimą bei galimybėms apie tai pranešti atitinkamoms tarnyboms, taip pat tautinių mažumų įtraukties didinimui, ypač kalbant apie naujai į Lietuvą atvykusius asmenis.

2025 m. kartu su žmogaus teisių srityje dirbančiais Lietuvos partneriais organizuotas 8-asis [Nacionalinis žmogaus teisių forumas](#). Forumas buvo skirtas Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 25-osioms metinėms paminėti. Tarnyba kuravo diskusiją „Teisė į būstą: tarp rinkos logikos ir žmogaus teisių“.

Tarptautinis bendradarbiavimas

Metų pradžioje lygių galimybių kontrolierė Birutė Sabatauskaitė Jungtinių Tautų Moterų diskriminacijos panaikinimo komiteto (CEDAW) išankstinėje sesijoje Ženevoje [pristatė](#) Lietuvos pažangą ir iššūkius lyčių lygybės srityje. Pristatydama teisinius iššūkius Jungtinių Tautų biure, Kontrolierė akcentavo, kad kovos su smurtu artimoje aplinkoje įstatymas nėra jautrus lyčių aspektui, o Europos Tarybos konvencijos dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir kovos su juo konvencijos ratifikavimas stringa dėl politinio pasipriešinimo ir dezinformacijos. Taip pat paminėjo tokias problemas, kaip nepakankamas duomenų rinkimas, finansavimo trūkumas diskriminacijos ir smurto lyties pagrindu prevencijos priemonėms nacionaliniu ir savivaldos lygmenimis, priemonių nesistemiškumas,

didelis moterų ir vyrų darbo užmokesčio ir pensijų atotrūkis, nelygiavertis įsitraukimas į namų ruošos darbus ir vaikų priežiūrą.

Balandį Tarnyboje lankėsi delegacija iš Ukrainos, tarp svečių buvo ir Ukrainos vyriausybės komisarė lygių galimybių politikai.

Tarnyba taip pat dalyvavo tarptautinėje Europos lyčių lygybės instituto (EIGE) organizuotoje konsultacijoje dėl Lyčių lygybės indekso metodikos atnaujinimo. Vasarą Tarnyboje lankėsi EIGE vadovė su komanda, dalintasi patirtimi ir įžvalgomis apie lyčių lygybės užtikrinimą Lietuvoje ir ES valstybėse.

2025 m. Tarnyba įsitraukė į du tarptautinius trejų metų trukmės projektus:

1. [„VIOLET](#) – darbovietės be seksualinio priekabiavimo ir smurto“, skirtą seksualinio priekabiavimo prevencijai darbe. Projekto partneriai: Slovakijos nacionalinis žmogaus teisių centras, Bratislavos universitetas „Comenius“, Portugalijos Lygybės darbo ir užimtumo srityje komisija, Portugalijos moterų teisių platforma–asociacija, Albanijos lygybės institucija „Apsaugos nuo diskriminacijos komisarai“, nevyriausybinių organizacijų „Together for Life“ (Albanija), Šiaurės Makedonijos Diskriminacijos prevencijos ir apsaugos nuo jos komisija.
2. [„Švietimo aplinkos be smurto lyties pagrindu kūrimas Baltijos šalyse“](#), skirtą smurto prevencijai švietimo sistemoje. Projekto partneriai: Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuvos žmogaus teisių centras, Latvijos NVO „Centrs Marta“, Latvijos universitetas, Tartu universitetas, Estijos NVO „Feministarium“.

5. Diskriminacijos prevencija

5.1. Seksualinio priekabiavimo prevencija

2025 m. pradėtas vykdyti tarptautinis trejų metų trukmės projektas „[VIOLET](#) – darbovietės be seksualinio priekabiavimo ir smurto“, skirtas seksualinio priekabiavimo prevencijai darbovietėse. Tarnyba didžiausią dėmesį sutelks į sveikatos paslaugų sektoriaus darbovietes. Pirmieji projekto metai skirti parengiamiesiems darbams – duomenų rinkimui, teisinės bazės analizei, visuomenės nuostatų tyrimui.

Vasarą buvo atlikta reprezentatyvi [apklausa](#) apie Lietuvos gyventojų požiūrį į seksualinį priekabiavimą. Tyrimo rezultatai rodo, kad moterys linkusios seksualinį priekabiavimą vertinti rimčiau, nei vyrai. Pavyzdžiui, 68 proc. moterų seksualinį priekabiavimą laiko netinkamu elgesiu, nesvarbu, ar priekabiauja vyras prie moters, ar moteris prie vyro. Savo ruožtu vyrai dažniau netinkamu elgesiu laiko priekabiavimą prie moters (64 proc.), nei priekabiavimą prie vyro (57 proc.). Be to, moterys labiau linkusios palaikyti kitas moteris: 52 proc. moterų nesutinka su teiginiu, kad moterys dažnai išsigalvoja arba perdeda pareiškimus apie seksualinį priekabiavimą (vyrų grupėje su šiuo teiginiu nesutiko 37 proc.); 42 proc. moterų nesutinka, kad jei moteris patiria seksualinį priekabiavimą būdama apsvaigusi nuo alkoholio ar narkotikų, ji bent iš dalies už tai atsakinga (vyrų grupėje taip sakė 33 proc.).

Apklausa taip pat atskleidė, kad moterys ir vyrai skirtingai reaguotų į darbovietėje pastebėtą seksualinį priekabiavimą. Savo darbo vietoje pamačiusios, kaip kolega prisiglaudė prie kolegės, uždėjo ranką jai ant šlaunies ir pradėjo glostyti, tačiau kolegei tai nemalonu, moterys būtų labiau linkusios pasikalbėti su seksualinio priekabiavimo auka (32 proc.), nei su priekabautoju (19 proc.). Vyrai – priešingai: 32 proc. vyrų teigia, kad asmeniškai pasikalbėtų su priekabavusiu kolega, 26,5 proc. – kad pasikalbėtų su kolege, kuri patyrė priekabiavimą.

8 iš 10 apklaustųjų manė, kad darbdavys turi užtikrinti, kad darbovietėje nebūtų seksualinio priekabiavimo. Tarnybos praktika rodo, kad darbdaviams (-ėms) vis dar trūksta kompetencijų ir įgūdžių sėkmingai seksualinio priekabiavimo prevencijai užtikrinti.

Rugsėjį Tarnybos ekspertai (-ės) dalyvavo tarptautiniame ekspertų seminare Bratislavoje, skirtame susipažinti su naujausių tyrimų ir nacionalinių / tarptautinių bylų, susijusių su seksualiniu priekabiavimu ir priekabiavimu dėl lyties, tyrimu. Įgytos žinios padėjo rengti nacionalinę teisinę apžvalgą bei prisidėjo prie nacionalinio sociologinio tyrimo apie seksualinio priekabiavimo paplitimą šalies sveikatos priežiūros sektoriuje metodologijos rengimo.

5.2. Smurto lyties aspektu prevencija

2025 m. Tarnyba pradėjo vykdyti dar vieną tarptautinį trejų metų trukmės projektą „[Švietimo aplinkos be smurto lyties pagrindų kūrimas Baltijos šalyse](#)“, skirtą smurto prevencijai švietimo sistemoje. Projekto veiklos padės spręsti sisteminio smurto lyties pagrindų paplitimo problemą bei ją lemiančius lyčių stereotipus, skatins mokyklų bendruomenes aktyviai įsitraukti į šios problemos prevenciją.

2025 m. Tarnyba kartu su Vytauto Didžiojo universitetu pradėjo rengti nacionalinę apžvalgą apie situaciją švietimo sistemoje: organizuotos fokusuotos diskusijos, švietimo darbuotojų ir srities ekspertų interviu.

Vasarą atlikta reprezentatyvi visuomenės [apklausa](#) apie lyčių stereotipus ir smurtą artimoje aplinkoje¹³.

Tarnybos ekspertė gruodį konferencijoje Utenoje skaitė pranešimą apie saugios aplinkos mokykloje kūrimą, pristatė Tarnybos jau turimas [priemones](#) šia tema.

2026 m., subūrus projekto mokyklų tinklą, planuojama surengti ne mažiau kaip 20 susitikimų su mokyklomis įvairiuose Lietuvos regionuose. Susitikimų su mokyklų administracijomis, mokytojais ir švietimo pagalbos specialistais metu bus pristatoma smurto lyties pagrindų problema, aptariamas šių reiškinių paplitimas konkrečioje mokyklos bendruomenėje bei kartu ieškoma veiksmingų sprendimų saugesnei mokyklos aplinkai kurti.

Projekto dalyvės ir dalyviai galės naudotis parengta metodine medžiaga: gidu tėvams, pamokų planais bei gerųjų praktikų vadovu, kurie padės sistemingai ir tvariai įgyvendinti prevencines priemones.

5.3. Vyresnio amžiaus žmonių diskriminacija

2025 m. Tarnyba tęsė darbą dėl vyresnio amžiaus žmonių lygių galimybių užtikrinimo paslaugų srityje. Tarnybos ekspertai atliko rekomendacijų dėl vyresnių žmonių skaitmeninės atskirties mažinimo įgyvendinimo [apžvalgą](#). Rekomendacijos maisto, namų ūkio ir apyvokos prekių pardavėjams, įvairių viešųjų ir būtinųjų paslaugų teikėjams bei valstybės ir savivaldybių institucijoms buvo pateiktos po 2024 m. atlikto [tyrimo](#), kuriuo nustatyta, kad vyresnio amžiaus žmonės susiduria su skaitmenine atskirtimi visose kasdienio gyvenimo srityse. Paslaugų teikėjų ir prekių pardavėjų klausta, kaip įgyvendinamos 2024 m. Kontrolierės teiktos rekomendacijos.

Apibendrinus gautus paslaugų teikėjų ir prekių pardavėjų atsakymus matyti, kad rekomendacijų įgyvendinimas įmonėse ir įstaigose yra labai nevienodas: kai kurios institucijos ir savivaldybės jau vykdo gerąją praktiką ir realiai taiko priemones

---

¹³ Jos rezultatai detaliau aptarti 1.1 dalyje.

vyresniems asmenims, kiti – alternatyvias paslaugas turi tik formaliose gairėse, bet praktiškai jos nėra patogios ar efektyvios. Tai lemia, kad skaitmeninės atskirties rizika išlieka reikšminga. Taip pat identifikuoti konkretūs sistemingi iššūkiai, tokie kaip neapibrėžtas „skaitmeninės pagalbos“ teisinis statusas, ribotas socialinių darbuotojų ir viešųjų bibliotekų darbuotojų skaitmeninių kompetencijų ugdymo finansavimas bei skirtumai tarp savivaldybių praktikų. Pavyzdžiui, skaitmeninė pagalba dažniausiai integruojama į bendras socialines paslaugas, o ne įvardijama kaip savarankiška pagalbos rūšis, tad nėra aiškaus reglamentavimo, kas ir kaip ją teikia. Politikos formuotojams ir paslaugų teikėjams buvo pateiktos papildomos rekomendacijos, kaip situaciją reikėtų gerinti. Dėl rekomendacijų įgyvendinimo Taryba bendradarbiauja su Seimo Žmogaus teisių komitetu, kuris atlieka šio klausimo parlamentinę kontrolę.

Tyrimo rezultatus apie skaitmeninę vyresnių žmonių atskirtį Tarybos ekspertai pristatė Jonavos savivaldybės organizuotoje [konferencijoje](#) „Vyresnio amžiaus žmonių patiriami iššūkiai“.

5.4. Dirbtinis intelektas ir lygios galimybės

2025 m. Taryba tęsė prieš metus kartu su Estijos lygybės institucija pradėtą tarptautinį projektą [„Equitech – lygių galimybių užtikrinimas dirbtinio intelekto sistemose“](#). Projektas skirtas plėsti ir stiprinti Lietuvos ir Estijos valstybinių institucijų ir jų partnerių žinias apie diskriminacijos rizikas automatizuoto sprendimų priėmimo sistemose bei padėti viešojo ir privataus sektoriaus atstovams (-ėms) kurti dirbtinio intelekto produktus integruojant lygių galimybių principus.

2025 m. buvo parengtas priemonių paketas, padėsiantis dirbtinio intelekto sistemose atsivėlgti į lygių galimybių užtikrinimą:

- [mokymų medžiaga](#) viešojo sektoriaus atstovams. Medžiaga parengta siekiant padėti geriau suprasti dirbtinio intelekto (DI) sistemų taikymą praktikoje, jų keliamus iššūkius ir būdus, kaip užtikrinti sąžiningą ir nediskriminuojantį paslaugų teikimą.
- [Mokymų medžiaga](#) DI sistemų bei produktų kūrėjams, vystytojams, duomenų mokslo ir duomenų apsaugos specialistams. Medžiagoje pateikiami pagrindiniai aktualūs terminai, DI sistemų veikimo principai ir praktiniai pavyzdžiai.
- Gairės ir metodologija, kaip mažinti šališkumo rizikas automatinio sprendimo priėmimo ar DI sistemos viso gyvavimo ciklo metu, t. y. nuo idėjos iki DI sistemos paleidimo – tol, kol ją nustojama naudoti. Gairės ir metodologija skirtos tiek viešajam sektoriui, tiek DI sistemų kūrėjams ir vystytojams. Algoritminio šališkumo rizikos valdymo priemonių paketas skirtas algoritminių

ir DI sistemų šališkumo rizikai valdyti. Priemonių paketą sudaro trys dalys: gairės, kuriose aprašomi DI sistemų pobūdis ir kilmė, su jomis susijęs šališkumas ir nagrinėjamos šališkumo nustatymo ir mažinimo galimybės; metodinis dokumentas (metodologija), kuriame pateikiamos išsamios instrukcijos, kaip nustatyti ir vykdyti rizikos valdymo procesą; ir darbakygė, skirta rizikos valdymui reikalingos informacijos dokumentavimui supaprastinti. Rizikos valdymo priemonė pirmiausia skirta organizacijoms, naudojančioms atitinkamas sistemas. Visus DI leidinius galima rasti [Tarybos interneto svetainėje](#).

- [E. mokymai](#) „Algoritminis šališkumas“. Mokymai skirti suteikti žinių viešojo sektoriaus darbuotojams (-oms) apie tai, kaip dirbtinio intelekto sistemose užtikrinti lygias galimybes remiantis Lietuvos įstatymais ir tarptautinėmis gerosiomis praktikomis.

Nacionaliniame žmogaus teisių forume Tarybos ekspertė dalyvavo diskusijoje [„Skaitmeninė visuomenė ir žmogaus teisės: nuo duomenų etikos iki socialinio teisingumo“](#). Diskusijoje kalbėta apie duomenų apsaugą, duomenų svarbą formuojant viešąją politiką, duomenų kokybę ir poreikį turėti kokybiškus duomenis kuriant DI sistemas. Taip pat aptartos rizikos, susijusios su algoritmų atliekamais sprendimais ir galima diskriminacija.

5.5. Translyčių žmonių teisių užtikrinimas

2025 m. Taryba užbaigė projektą „Centre – translyčių žmonių balsai“, skirtą didinti translyčių žmonių teisių užtikrinimą Lietuvoje. Pagrindinės metų veiklos šioje srityje:

- Išleista [apžvalga](#) apie translyčių asmenų patirtis darbo santykiuose.
- Skaityti pranešimai metinėje [Įvairovės chartijos konferencijoje](#) ir Lietuvos psichologų sąjungos [konferencijoje](#) apie LGBTI+ psichikos sveikatą, Seimo [apskritojo stalo diskusijoje](#) „Ar saugu LGBTI+ žmonėms Lietuvoje? Įžvalgos ir perspektyvos“.
- Organizuoti advokacijos susitikimai su ministerijomis¹⁴.
- Kovo–balandžio mėnesiais įgyvendinta visuomenės sąmoningumo didinimo kampanija. Jos metu kino teatruose rodytas [vaizdo klipas](#), rengti straipsniai žiniasklaidos priemonėse, vykdyta reklaminė kampanija soc. tinkluose.
- Vilniaus universitete, Vilniaus kolegijoje ir Mykolo Romerio universitete, skaitytos paskaitos apie pažeidžiamų grupių vaizdavimą žiniasklaidoje.

---

¹⁴ Daugiau skaityti 4.1 skyriuje, dalyje „Advokacija“.

- Gruodį organizuoti sveikatos priežiūros darbuotojų mokymai „Translyčių asmenų sveikatos priežiūra: praktika ir etika“ apie trans žmonių sveikatos priežiūros poreikius ir specifines sveikatos paslaugas. Juose dalyvavo 16 sveikatos priežiūros specialistų (-čių).
- Vilniaus universiteto lygių galimybių tinklo narėms (-iams) organizuotas renginys apie bendravimą su translyčiais žmonėmis, stereotipų atpažinimą, įtraukios kalbos vartojimą. Renginys paskatino apsvarstyti specifinių priemonių, skirtų LGBTI+ lygiateisiškumui užtikrinti, įtraukimą į atnaujinamą VU lygių galimybių veiksmų planą.

5.6. Į Lietuvą gyventi atvykusių žmonių diskriminacija

2025 m. Tarnyba atliko [tyrimą](#) apie Lietuvoje gyvenančių užsieniečių situaciją nuomojantis būstą. Rezultatai parodė, kad Lietuvoje būsto nuomai ieškantys žmonės susiduria su diskriminacija dėl odos spalvos, religijos, kalbos, socialinės padėties. Taip pat susiduriama su papildoma finansine našta: nustatoma didesnė nei skelbime nurodyta nuomos kaina, prašoma didesnio užstato arba jau įsikūrus taikomi aukštesni įkainiai už komunalines paslaugas. Tyrimo dalyvių teigimu, tokie kainų pasikeitimai paprastai nebūna argumentuojami, o išreiškus abejones ar pasiteiravus dėl priežasčių, atsisakoma paaiškinti ar pasiūloma ieškotis kito būsto. Tokio nuomotojų elgesio pasekmės – gyvenimas prasčiau prižiūrimame būste, didesnė nuomos kaina ir didėjanti socialinė atskirtis. Apie tai žmonės dažniausiai niekam nepraneša.

Tyrimo pagrindu suformuotos rekomendacijos politikos formuotojams dėl būsto prieinamumo didinimo. Jos pateiktos paskutiniame ataskaitos skyriuje „Išvados ir rekomendacijos“.

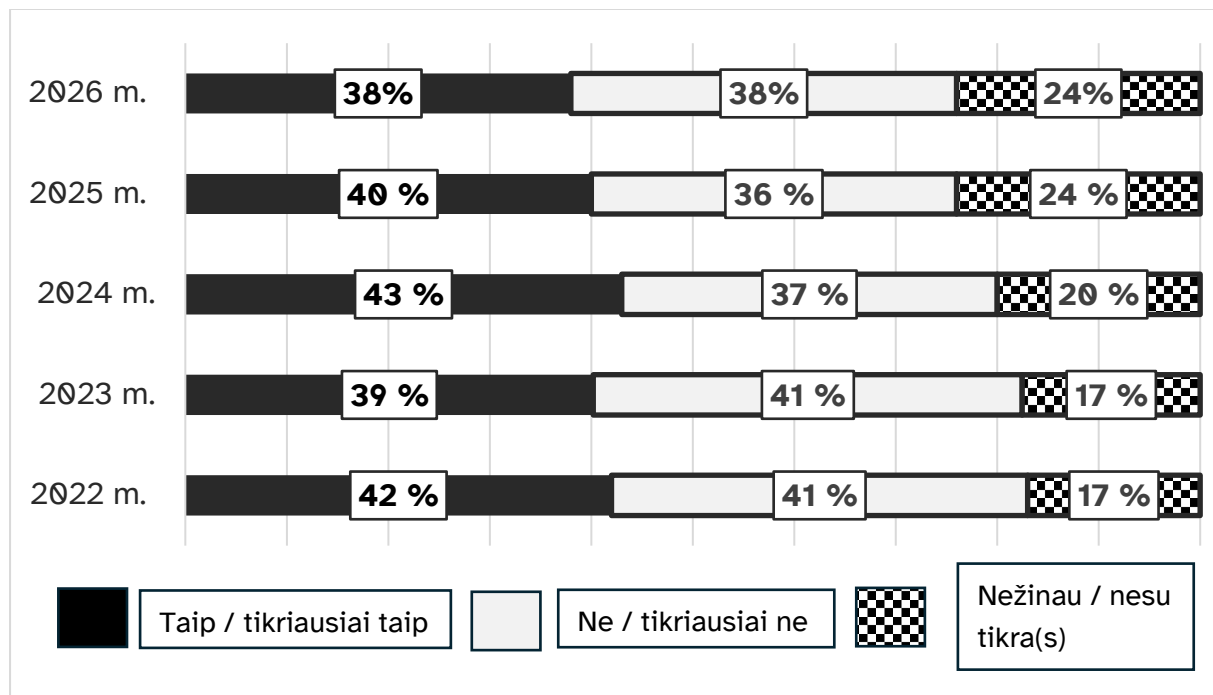
Tarnyba sukūrė [e. mokymus](#) apie lygias galimybes Lietuvoje. Jie skirti užsienio kilmės Lietuvos gyventojams, ypač kilusiems iš ne ES šalių. Mokymai prieinami 5 kalbomis: lietuvių, anglų, rusų, prancūzų, arabų.

5.7. Tarnybos žinomumas ir lygių galimybių sklaida

Tarnyba kasmet atlieka reprezentatyvią Lietuvos gyventojų nuomonės apklausą dėl Tarnybos žinomumo ir pasitikėjimo ja. 2026 m. pradžioje atliktos apklausos duomenimis, 78 proc. Lietuvos gyventojų buvo girdėję (-usios) apie Tarnybą. Apie instituciją dažniau yra girdėję 56 m. ir vyresni žmonės (86 proc.) bei labiausiai išsilavinę asmenys (84 proc.), rečiausiai – bedarbiai (55 proc.) ir 18–25 metų asmenys (68 proc.). Apklauskos duomenys parodė, kad Tarnyba pasitiki 30 proc. šalies

gyventojų, kas ketvirta(s) (25 proc.) nepasitiki, o 45 proc. neturi šiuo klausimu nuomonės arba nežinojo, ką atsakyti.

Kelis metus iš eilės beveik nesikeičia gyventojų nuomonė apie kreipimąsi dėl patirtos diskriminacijos – tik 4 iš 10 pasinaudotų tokia galimybe ir kreiptųsi į Tarnybą (žr. x grafiką). Dažniausiai dėl patirtos diskriminacijos kreiptųsi 26–35 m. amžiaus asmenys (45 proc.), dažniau kreiptųsi moterys (42 proc.), nei vyrai (34 proc.).

11 grafikas. Gyventojų atsakymai į klausimą „Ar kreiptumėtės dėl patirtos diskriminacijos į Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybą?“.

2025 m. Tarnybos paminėjimų žiniasklaidos priemonėse skaičius išaugo daugiau nei 50 proc., palyginti su 2024 m. Kontrolierė ir Tarnyba paminėta iš viso 2 035 kartus. Daugiausiai apie Tarnybos veiklą rašė naujienų portaluose „[Diena.lt](#)“ (165 kartus), „[LRT.lt](#)“ (121 kartą) ir „[15min.lt](#)“ (98 kartus).

Paminėjimų augimo dinamika fiksuojama trečius metus iš eilės. Tai liudija apie stiprėjantį Tarnybos vaidmenį žiniasklaidoje, aktyvią ir veiksmingą komunikaciją, generuojančią daugiau dėmesio žmogaus teisių temoms. Daugiausiai dėmesio sulaukia žinios apie nustatytus diskriminacijos atvejus, klausimus, susijusius su lyčių lygybe.

Iš žiniasklaidos atstovių ir atstovų gautos 182 užklaustos.

Leidiniai ir priemonės

2025 m. Tarnyba parengė 4 leidinius ir 7 mokymosi priemones.

Leidiniai:

- [Translyčių asmenų patirtys darbo santykiuose: iššūkiai ir perspektyvos;](#)
- [Skaitmeninės atskirties mažinimas | Rekomendacijų įgyvendinimo apžvalga;](#)
- [Būsto nuomos rinka: Lietuvoje gyvenančių užsieniečių situacijos analizė;](#)
- Vadovas įmonėms „Lyčių pusiausvyra įmonių valdyme“.

Mokymosi priemonės:

- E. mokymai [apie lygias galimybes Lietuvoje](#) į Lietuvą atvykusiems asmenims, užsienio kilmės Lietuvos gyventojams ir visiems, kurie nori susipažinti su lygių galimybių užtikrinimu Lietuvoje.
- [E. mokymai](#) „Algoritminis šališkumas“. Mokymai skirti suteikti žinių viešojo sektoriaus darbuotojams (-oms) apie tai, kaip dirbtinio intelekto sistemose užtikrinti lygias galimybes.
- [Mokomieji leidiniai](#) apie lygių galimybių užtikrinimą dirbtinio intelekto srityje viešajam sektoriui, specialistams (-ėms), kuriems (-oms) tenka kurti ar vertinti dirbtinio intelekto sprendimus.

6. Žmogiškieji ir finansiniai ištekliai

2025 m. Tarnyboje dirbo 22 darbuotojos (-ai): 10 valstybės tarnautojų ir 12 darbuotojų pagal darbo sutartį. Mokslo praktiką atliko 5 studentės (-ai).

Tarnyba praėjusiais metais aktyviai dalyvavo Europos lygybės institucijų tinklo EQUINET darbo grupių ir klasterių veikloje, renginiuose ir konferencijose. 2025 m. dėmesys skirtas lyderystės lygių galimybių srityje temai, dirbtinio intelekto ir lygybės sankirtai, Lygybės įstaigų standartų direktyvų ir Darbo užmokesčio skaidrumo direktyvų perkėlimui šalyse narėse, nediskriminavimo teisės ir lygių galimybių užtikrinimo praktikoje stiprinimui.

Tarnybos komanda stiprino įgūdžius Viešojo valdymo agentūros mokymų platformoje kibernetinės higienos darbe, mobingo atpažinimo, konfliktų valdymo, lyderystės, pokyčių inicijavimo ir valdymo temomis. Visos komandos mokymai organizuoti apie pilietinį pasipriešinimą, pirmosios medicinos pagalbos suteikimą, grįžtamojo ryšio davimą. Metų pabaigoje organizuota strateginio planavimo sesija.

2025 m. Tarnyboje buvo atnaujintas anoniminio pranešimo kanalas „Dramblis ausis“, skirtas didinti gebėjimą atpažinti ir įvardinti netinkamą elgesį darbovietėje. Balandį atliktas psichosocialinių rizikos veiksnių Tarnyboje vertinimas. Jo rezultatų pagrindu parengtas 2025–2026 m. Lygių galimybių politikos įgyvendinimo ir psichosocialinių rizikų mažinimo veiksmų planas. Jame skiriamas dėmesys pagarbios ir saugios darbo aplinkos kūrimui, darbo krūvio optimizavimui ir streso valdymui, veiklos prieinamumo visoms visuomenės grupėms gerinimui.

2025 m. iš valstybės biudžeto Tarnybai skirta 957 tūkst. eurų. Beveik 75 proc. šių lėšų skirta darbuotojų darbo užmokesčiui. ES ir kitų tarptautinių finansavimo mechanizmų finansavimo lėšomis vykdomų projektų išlaidos sudarė 80,5 tūkst. eurų.

Žmonių su negalia teisių stebėsenos komisijos prie Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos veiklai panaudota 19,6 tūkst. eurų; komisijos narių darbo užmokesčiui skirta 14,1 tūkst. eurų, veiklos priemonėms – 5,5 tūkst. eurų.

Tarnyba 2025 m. panaudojo 100 proc. jai skirto biudžeto. Patvirtintas asignavimų planas įvykdytas 99,99 proc.

Per metus įvykdyti 147 viešieji pirkimai. Dažniausiai pirktos grafinio dizaino ir programavimo paslaugos.

Išvados ir rekomendacijos

Apibendrinimai ir išvados

1. 2025 m. į Tarnybą kreipėsi daugiausiai žmonių per visą Tarnybos istoriją – pateikta 420 skundų dėl galimos diskriminacijos, dar 1537 kartus kreiptasi raštu arba žodžiu. Tai rodo Lietuvos gyventojų žmogaus teisių žinių augimą, stiprėjantį sąmoningumą įgyvendinti lygias galimybes skirtingose gyvenimo srityse. Vis dėlto, asmenys dažnai kreipiasi į Tarnybą dėl situacijų, kurios nepatenka į lygių galimybių kontrolieriaus kompetenciją. Tai rodo, kad visuomenei trūksta žinių dėl žmogaus teisių apsaugos įstatymų taikymo. Tarnyba tokiems atvejais nukreipia ir suteikia reikalingą informaciją dėl teisių gynimo.
2. 2025 m. daugiausia kreipimusi gauta dėl lygių galimybių užtikrinimo darbo santykiuose. Iš viso gautos 560 tokio pobūdžio užklauskos – gerokai daugiau nei 2024 m., kai jų buvo 370. Šį augimą lėmė didesnis konsultacijų poreikis dėl 2024 m. pabaigoje įsigaliojusios Lyčių pusiausvyros valdybose direktyvos taikymo praktikoje.
3. Daugiausiai skundų gauta dėl diskriminacijos negalios pagrindu – 125 skundai. Žmonės dažniausiai skundėsi dėl viešų patalpų neprieinamumo asmenims su fizine negalia. Nors teisės aktai nustato pareigą užtikrinti lygias galimybes gauti paslaugas ar įsigyti prekes, dažnai pastatai, kuriuose parduodamos prekės ar teikiamos paslaugos, nėra prieinami žmonėms su negalia. Teisės aktai, numatantys prieinamumo užtikrinimą, nevykdomi arba vykdomi netinkamai. Dėl to būtina peržiūrėti naujai rekonstruojamų pastatų ar statinių leidimų išdavimo, jų priėmimo ir priežiūros procesą, kad būtų užtikrinta, jog prieinamumo reikalavimų laikomasi visais etapais. Taip pat svarbu, kad būtų sudarytos galimybės viešiesiems ir privatiems subjektams didinti prekių ir paslaugų prieinamumą, nelaukiant individualių skundų. Ypač svarbu ieškoti būdų didinti patalpų prieinamumą kultūros paveldo objektuose, suderinant kultūros paveldo apsaugą ir prieinamumo asmenims su negalia reikalavimus.
4. Atliekant tyrimus dėl galimos diskriminacijos pastebima, kad atsakovai vis dažniau renkasi bendradarbiauti ir kartu ieškoti sprendimų, noriai konsultuojasi dėl Kontrolierės rekomendacijų įgyvendinimo.
5. Tarnyba kasmet sulaukia skundų ir prašymų įvertinti politikų elgesį, pasisakymus viešoje erdvėje, kurie turi priekabiavimo dėl lyties, tautybės, odos spalvos, seksualinės orientacijos ir kitų asmens tapatybės bruožų požymių. Tokie pasisakymai formuoja visuomenės nuostatas apie tam tikras socialines grupes ir gali daryti įtaką diskriminacijos apraiškoms. Remiantis Moterų ir vyrų

lygių galimybių bei Lygių galimybių įstatymais, Tarnyba neturi teisės vertinti politikų pasisakymų. Atsižvelgiant į tai, siūlytina Lietuvos Respublikos Seimo Žmogaus teisių komitetui įvertinti, ar esamas teisinis reguliavimas ir atsakomybė minėtais atvejais yra pakankama.

6. Matomas progresas darbovietėse diegiant lygių galimybių politikos priemones, bet pastebima, kad lygių galimybių sritis dažnai suprantama kaip atskira šalia visų kitų organizacijos veiklos sričių, o rūpinimasis ja – paskirto asmens (pavyzdžiui, lygių galimybių koordinatorės) rūpestis. Trūksta požiūrio, kad lygios galimybės yra horizontalusis (tarpsektorinis) principas visose organizacijos veiklos srityse.
7. Tarnybos praktikoje pastebima, kad teikiant finansines paslaugas kai kuriais atvejais įvedami paslaugų teikimo ribojimai remiantis asmens amžiumi ar kitais asmens tapatybės požymiais. Svarbu, kad finansų paslaugų teikėjai informuotų apie paslaugų teikimą atsižvelgdami į asmenų individualią situaciją ir į pažeidžiamų grupių poreikius, pavyzdžiui, dėl jų amžiaus ar negalios.
8. Atsižvelgiant į tai, kad pirmaisiais Lyčių pusiausvyros valdybose direktyvos įgyvendinimo metais išryškėjo sisteminiai duomenų rinkimo netikslumai, nepakankamas įmonių informuotumas, institucijų tarpusavio bendradarbiavimo iššūkiai ir dalies įmonių formalus požiūris į teisės aktų laikymąsi, darytina išvada, jog dabartinių priemonių nepakanka laiku pasiekti numatytus teisinius reikalavimus. Todėl būtina stiprinti valstybės institucijų vaidmenį kuriant aiškia, patikimą ir veiksmingą teisės aktų įgyvendinimo ir įmonių informavimo sistemą.

Rekomendacijos

Politinių sprendimų priėmėjams

1. Svarstyti teisės aktų tobulinimą dėl pastatų ir patalpų juose prieinamumo žmonėms su negalia. Siūlytina teisės aktais įtvirtinti lengvatas ir (arba) ūkinės veiklos ribojimus tiems prekių pardavėjams, paslaugų teikėjams, kurie neužtikrina asmenims su negalia patekimo į paslaugų teikimo ir prekių pardavimo vietas.
2. Keisti Darbo kodekso 26 straipsnio 6 dalies ir 30 straipsnio 5 dalies nuostatas, įpareigojant darbdavius, kurie turi 20 darbuotojų, patvirtinti lygių galimybių politiką, smurto ir priekabiavimo, įskaitant seksualinį priekabiavimą, prevencijos politiką ir įtvirtinti pareigą jas paskelbti viešai. Taip pat numatyti, kad smurto ir priekabiavimo prevencijos politika turėtų apimti smurto ir priekabiavimo, įskaitant priekabiavimą dėl įvairių asmens tapatybės požymių ir seksualinį priekabiavimą, atpažinimo būdus, galimas jų formas, supažindinimo su prevencijos priemonėmis tvarką, pranešimų nagrinėjimo tvarką, pranešusių asmenų apsaugos ir pagalbos priemonės, darbuotojų elgesio taisyklės.
3. Numatyti atsakomybę darbo ir būsto nuomos skelbimų portalams dėl diskriminuojančių darbo ir nuomos skelbimų, įpareigoti Lygių galimybių įstatymui prieštaraujančių skelbimų neskelbti, o jau paskelbtus – šalinti.
4. Įtraukti į Lygių galimybių įstatymą nuostatą, įtvirtinančią Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybai teisę inicijuoti teismo procesą vienos ar kelių aukų vardu, kaip įtvirtinta Lygybės įstaigoms taikomų standartų direktyvų 10 straipsnyje, ir tokiu būdu užtikrinti efektyvią ir veiksmingą diskriminaciją patyrusių asmenų teisę į teisminę gynybą.
5. Pakeisti Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymą taip, kad specialiosios laikinosios priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti moterų ir vyrų lygybę bei paspartinti moterų ir vyrų lygių galimybių užtikrinimą ir kurios yra tinkamos ir būtinos teisėtam tikslui pasiekti, būtų įtvirtintos ne tik įstatymu, bet ir žemesnės galios teisės aktu.

Smurto lyties pagrindu užkardymo srityje:

1. atsižvelgiant į tai, kad daug moterų ir toliau kasmet susiduria su smurtu artimoje aplinkoje ir rizika jį patirti, rekomenduojama parengti naują Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo redakciją, atspindinčią lyčiai jautrų požiūrį ir aiškiai įvardijančią, jog smurtas artimoje aplinkoje yra smurtas dėl lyties, susijęs su struktūrine moterų diskriminacija, kurią lemia istoriškai susiklostę nevienodi moterų ir vyrų galios santykiai.

2. Atsižvelgiant į tai, kad policija 2025 m. paskyrė 18 697 apsaugos nuo smurto orderius 13 313 asmenų, iš kurių 3 159 asmenys orderius gavo pakartotinai¹⁵ (14 orderių – tiek daugiausiai skirta vienam asmeniui), būtina peržiūrėti galiojančias apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje ir smurto lyties pagrindu priemones ir numatyti didesnę poveikį turinčias bei ilgalaikes priemones.
3. Numatyti teisės aktuose administracinę atsakomybę už seksualinio priekabiavimo veiksmus viešose vietose.
4. Keisti Baudžiamojo kodekso nuostatas, kuriomis nustatoma atsakomybė už seksualinį smurtą, nepriklausomai nuo jo būdo (vaginalinio, analinio, oralinio ar kito būdo), kartu numatant skirtingas bausmes, taip panaikinant šio pobūdžio nusikaltimų atskyrimą pagal lytį. Rekomenduojama sujungti Baudžiamojo kodekso 149 ir 150 straipsnius, o seksualinės prievartos sampratą grįsti ne tik kaip smurtą ar grasinimą jį panaudoti, bet ir kaip lytinį aktą nesant laisvai išreikšto sutikimo. Taip seksualinė prievarta remtųsi sutikimo trūkumu ir užtikrintų, kad baudžiamoji teisė atsižvelgia į nukentėjusių asmenų vieną iš galimų automatinių reakcijų į stresą – sustingimą. Toks reguliavimas Lietuvai leistų prisijungti prie daugiau nei 20 Europos valstybių, jau pakeitusių seksualinės prievartos reguliavimą, seksualinę prievartą grindžiančių laisvai išreikšto sutikimo lytiniam santykiams nebuvimu. Kartu būtina vystyti emocinės, teisinės pagalbos seksualinio smurto aukoms sistemą.

Prekių ir paslaugų skaitmenizacijos srityje:

1. papildyti socialinių paslaugų srities darbuotojų pareigybių ir atliekamų funkcijų sąrašą (Socialinių paslaugų katalogą) taip, kad skaitmeninė pagalba būtų įtvirtinta kaip atskira pagalbos teikimo sritis ir vyresnio amžiaus asmenys iš šių darbuotojų galėtų tokią pagalbą gauti. Užtikrinti tinkamą finansavimą funkcijoms atlikti ir darbuotojų skaitmeninėms kompetencijoms didinti.
2. Papildyti viešųjų bibliotekų darbuotojų pareigybių ir atliekamų funkcijų sąrašą taip, kad skaitmeninė pagalba būtų įtvirtinta kaip atskira pagalbos teikimo sritis ir vyresnio amžiaus asmenys iš šių darbuotojų galėtų tokią pagalbą gauti. Užtikrinti tinkamą finansavimą funkcijoms atlikti ir darbuotojų skaitmeninėms kompetencijoms didinti.
3. Vyresnio amžiaus žmonių politikos pagrindų įstatyme prekių ir paslaugų skaitmenizaciją pripažinti viena iš šios socialinės grupės atskirtį galinčių didinti rizikų bei apibrėžti valstybės ir savivaldybių vaidmenį užtikrinant šią

---

¹⁵ Lietuvos policijos pateikta informacija. Viešai pateikiamas bendras apsaugos nuo smurto orderių skaičius. Tarnybai pateiktuose duomenyse nurodomas asmenų, kuriems skirti apsaugos nuo smurto orderiai, skaičius ir kiek iš viso asmenų gavo pakartotinius apsaugos nuo smurto orderius. Joje nėra pateikiamas bendras pakartotinai išduotų apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje orderių skaičius.

rizikų prevenciją. Rekomenduojama įstatyme įtvirtinti pareigą valstybės ir savivaldybių institucijoms ar įmonėms užtikrinti galimybę įvairias viešąsias paslaugas gauti alternatyviais, o ne tik skaitmeniniais, būdais.

4. Svarstyti įstatymu įtvirtinti prievolę būtinąsias kasdienės paslaugas teikian-
tiems paslaugų teikėjams užtikrinti, kad paslaugos būtų prieinamos ne tik
skaitmeniniu būdu. Toks reguliavimas galėtų būti numatytas Vyresnio amžiaus
žmonių politikos pagrindų įstatyme.
5. Svarstyti įstatymu įtvirtinti paslaugų teikėjų pareigą užtikrinti, kad vyresnio
amžiaus žmonės nepatirtų papildomų išlaidų atsiskaitydami už būtinąsias
paslaugas. Tais atvejais, kai atsiskaityti galima tik skaitmeniniu būdu arba per
tarpininkus, – svarstyti galimybę kompensuoti tarpininkavimo mokesťį.

Rekomendacija galėtų būti įgyvendinama vienu iš šių būdų:

- tarpininkavimo mokesťį kompensuoti galėtų patys paslaugų teikėjai.
- Tobulinti teisės aktus, kurie numatytų galimybę tarpininkavimo mokesťį
įskaičiuoti į paslaugos kainą.
- Savivaldybėse steigti bendrus klientų aptarnavimo centrus, kuriuose galima
būtų už visas būtinąsias paslaugas atsiskaityti be tarpininkavimo mokesčio.

Dirbtinio intelekto srityje:

1. Ekonomikos ir inovacijų ministerijai sukurti tarpinstitucinio bendradarbiavimo
mechanizmą atliepiant DI akte numatytą skirtingą įvairių institucijų vaidmenį
sprendžiant su automatiniiais sprendimais susijusius klausimus, užtikrinant
pakankamą žmogaus teisių apsaugą.

Užtikrinant LGBTI+ asmenų lygiateisiškumą:

1. atsižvelgiant į tai, kad LGBTI+ bendruomenė Lietuvoje susiduria su struktūrine
diskriminacija bei teisiniu nesaugumu, rekomenduojama priimti orų nesusituo-
kusių porų šeiminius santykius reglamentuojantį partnerystės įstatymą, kuris
apimtų skirtingų lyčių ir tos pačios lyties poras.
Kuo greičiau priimti poįstatyminius teisės aktus ir sutvarkyti registrus,
užtikrinant tinkamą partnerysčių, kurios sudarytos teisminiu keliu po Lietuvos
Respublikos Konstitucinio Teismo nutarimo, registravimą ir tinkamą įregis-
travimą santuokų ir partnerysčių, sudarytų kitose šalyse, kai jas sudaro ne tik
skirtingų lyčių, bet ir tos pačios lyties asmenys.
2. Priimti lytinės tapatybės pripažinimo įstatymą, reglamentuojantį greitą,
skaidrią ir prieinamą administracinę procedūrą, paremtą apsisprendimo
principu, kuri leistų translyčiams asmenims įtvirtinti savo vardą, pavardę, lyties

žymenį ir asmens kodą civilinės būklės įrašuose. Taip pat rekomenduojama asmens tapatybės dokumentuose įvesti trečią lyties žymens pasirinkimą ir sudaryti galimybę nenurodyti lyties.

3. Atsižvelgiant į tai, kad translytiškumo diagnozę turintys žmonės šiuo metu jau gali eiti prokuroro (-ės), teisėjo (-os), advokato (-ės) ar advokato (-ės) padėjėjo (-os), notaro (-ės) ir antstolio (-ės) pareigas, rekomenduojama pakeisti sveikatos reikalavimus ir statutinės tarnybos pareigūnams (-ėms) nustatančius teisės aktus, kad jie neapribotų translyčių asmenų galimybės eiti šias pareigas.
4. Nacionaliniame lygių galimybių veiksmų plane numatyti ilgalaikes ir tikslines priemones translyčių asmenų lygiateisiškumui užtikrinti, numatant siektinus rodiklius, jų stebėsenos ir poveikio vertinimo mechanizmą. Planuojant priemones, atsižvelgti į skirtingas translyčių asmenų tapatybių sankirtas, pavyzdžiui, socioekonominės padėties, gyvenamosios vietos ir kt. Užtikrinti, kad priemonėms įgyvendinti būtų skiriamas finansavimas.
5. Reglamentuoti sveikatos priežiūros paslaugų teikimą nepilnamečiams trans asmenims, užtikrinti jų prieinamumą Lietuvoje.

Būsto nuomos srityje

1. Sukurti nepriklausomą, nešališką ir greitą (alternatyvų) ginčų sprendimo mechanizmą (pvz., Būsto ginčų tarybą ar Būsto arbitražą).
2. Svarstyti galimybes nustatyti tam tikrus nuomos kainų reguliavimo mechanizmus, įskaitant maksimalaus užstato, kuris mokamas prieš įsikeliant į būstą.
3. Apsvarstyti įvesti mechanizmą, ribojantį nepagrįstą nuomos mokesčio didinimą. Pavyzdžiui, nuomos mokesčio dydžio didinimą leisti sieti tik su oficialia metine infliacija (VKI) per sutarties galiojimo laikotarpį, taip pat apsaugoti nuomininkus (-es) nuo nepagrįsto nuomos mokesčio dydžio ar jo didinimo, kaip reikalauja JT Ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių komitetas.

Valstybės ir savivaldybių institucijoms

1. Sistemingai kaupti ir plėsti bei tobulinti lygybės duomenų apie pažeidžiamų grupių padėtį valstybės bei savivaldybių lygmeniu kaupimą skirtingose gyvenimo srityse.
2. Skatinti viešojo sektoriaus institucijas rengti ir viešinti su jų įgyvendinamomis paslaugomis, kuriama politika susijusius lygybės duomenis, taip pat įtraukti ir daugiau nei vieną saugomą tapatybės bruožą, pavyzdžiui, lytį, negalią ir amžių.

3. Plėsti sąveikaujančių duomenų prieinamumą, t. y. duomenų, apimančių daugiau nei vieną saugomą pagrindą, taip pat ir savivaldybių lygmeniu.
4. Nacionaliniu lygmeniu pradėti rinkti reguliarius duomenis apie LGBTI+ asmenų situaciją Lietuvoje skirtingose gyvenimo srityse.
5. Strateginio lygmens dokumentuose kelti ambicingus lygių galimybių įgyvendinimo tikslus, kurių būtų siekiama tikslinėmis priemonėmis ir veiksmais. Numatyti aiškius priemonių ir veiksmy poveikio rodiklius.
6. Į valstybės ir savivaldybių strateginius planavimo dokumentus įtraukti tikslines priemones, nukreiptas į vyresnio amžiaus žmonių skaitmeninės atskirties rizikų mažinimą. Vykdyti priemonių įgyvendinimo stebėseną bei skirti tinkamą finansavimą.
7. Gerinti interneto svetainių, savitarnos terminalų prieinamumą vyresnio amžiaus žmonėms ir turintiems regos sunkumų asmenims, gerinti mobiliųjų programėlių patogumą ir funkcionalumą.
8. Registrų centrai:
  - užtikrinti tikslų ir nuolat atnaujinamą įmonių, patenkančių į Lyčių pusiausvyros vadybose direktyvos ir Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo reikalavimų taikymo sritį, sąrašą, taip pat šių duomenų perdavimą Tarnybai laiku.
  - Didinti skaidrumą, automatizuotai viešinant įmonių valdybų ir stebėtojų tarybų sudėtį bei jų pokyčius, ir sudaryti galimybes realiuoju laiku stebėti lyčių balansą valdymo ir priežiūros organuose pagal įmones, sektorius ar laikotarpius.

Sveikatos priežiūros sektoriui

1. Užtikrinti, kad būtų organizuojamos specializuotos paslaugos pogimdyminės depresijos gydymui, jos ankstyvam pastebėjimui, skiriant pakartotinį sveikatos priežiūros specialistų lankymą ir konsultacijas šeimoms, susilaukusioms naujagimių. Plėsti teikiamų paslaugų spektrą, įsteigiant bent vieną specializuotą motinos ir kūdikio skyrių, kuriame pogimdyminės depresijos atvejais pacientės galėtų būti gydomos kartu su vaikais, o stacionaro įstaigose moterys (atskirais atvejais ir vyrai) turėtų galimybes gauti paslaugas kartu su kūdikiais.
2. Organizuoti sveikatos priežiūros specialistams (-ėms) mokymus apie LGBTI+ asmenų patiriamus iššūkius sveikatos priežiūros srityje, ugdant specialistų (-čių) gebėjimus paslaugas teikti empatiškai ir atsižvelgti į individualius asmens poreikius ir orumą, bei skatinti specialistus (-es) dalyvauti šiuose mokymuose.

3. Atlikti išsamius sociologinius kokybinius ir (ar) kiekybinius tyrimus ir įvertinti, su kokiais iššūkiais susiduria LGBTI+ asmenys, gaudami ar bandydami gauti sveikatos priežiūros paslaugas Lietuvoje.
4. Kuo greičiau išversti ir Lietuvai adaptuoti 11-ąją Tarptautinės statistinės ligų ir sveikatos sutrikimų klasifikacijos redakciją, atitinkamai atnaujinant Lyties tapatumo sutrikimo (transseksualumo) diagnostikos ir gydymo tvarkos aprašą, atsisakant patologizuojančių terminų, nuostatų ir tikslinant jį taip, kad translytiškumas nebūtų laikomas sutrikimu ir nebūtų diagnozuojamas, o sveikatos priežiūros paslaugų teikimas būtų atsietas nuo diagnozės reikalavimo ir nebūtų laikomas „gydymu“.
5. Plėsti translyčiams asmenims reikalingų sveikatos priežiūros paslaugų sąrašą ir reglamentuoti jų prieinamumą Lietuvoje, įtraukiant ne tik diagnostiką ir pakaitinę hormonų terapiją, tačiau ir kitas reikalingas paslaugas.

Švietimo sektoriui

1. Pritaikyti ugdymo turinį ir atsiskaitymų užduotis pagal mokinių su negalia ir mokinių su kitais sutrikimais bei sveikatos būklėmis aktualius poreikius ir galimybes.
2. Užtikrinti smurto artimoje aplinkoje ir smurto lyties pagrindu prevenciją, įtraukiant šias temas į mokytojų rengimo programas ir kvalifikacijos tobulinimą.
3. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro patvirtintose Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijose apibrėžti patyčias tapatybės (dėl buvimo LGBTI+, negalios, tautybės, odos spalvos ir kt.) pagrindais ir numatyti atpažinimo bei reagavimo į jas mechanizmus visais lygmenimis.
4. Į mokytojų ir švietimo srityje dirbančių specialistų (-čių) rengimo programas įtraukti bazinį mokymą apie pagarbų bendravimą ir įtraukią kalbą, bei gebėjimų atpažinti homofobijos ir diskriminacijos reiškinius, darančius įtaką LGBTI+ jaunuolių gerovei, stiprinimą.
5. Užtikrinti higienos priemonių prieinamumą mokyklose, taip mažinant menstruacinį skurdą.

Ankstesniais metais teiktos ir vis dar neįgyvendintos rekomendacijos

Politinių sprendimų priėmėjams

1. Atsižvelgiant į tai, kad LGBTI+ bendruomenė Lietuvoje susiduria su struktūrine diskriminacija bei teisiniu nesaugumu, rekomenduojama priimti orų nesusituokusių porų šeiminius santykius reglamentuojantį partnerystės įstatymą.

2. Analizuojant nacionalinės svarbos dokumentus, kuriais siekiama gerinti situaciją ir siekti pokyčių konkrečiose lygių galimybių srityse, Tarnybos ekspertės (-ai) pastebi dėsningus trūkumus šiuose dokumentuose: stinga sistemishkumo; trūksta sąmoningo, aktyvaus suinteresuotų grupių įsitraukimo, ypač iš viešojo sektoriaus (pavyzdžiui, atsakingų ministerijų įsitraukimo); trūksta kompleksinių priemonių ir adekvataus finansavimo. Siūloma numatyti planų ir (arba) priemonių įgyvendinimo rizikas ir jų valdymo būdus. Taip pat rekomenduojama atlikti jau įgyvendintų ankstesnių laikotarpių planų ir (arba) priemonių įvertinimą (audita) siekiant identifikuoti, kurios numatytos priemonės buvo veiksmingos, turėjo ilgalaikį poveikį ir buvo efektyvios, su kokiais įgyvendinimo iššūkiiais susidurta, kokie buvo trūkumai ir rizikos. Būtina rengti didesnio poveikio priemones, o veiksmų planų įgyvendinimui užtikrinti tęstinį finansavimą.
3. Atsižvelgiant į kitų šalių patirtį ir praktiką, kad tyrimai dėl diskriminacijos, kuri gali pasireikšti taikant DI sistemas bei algoritmus, gali vykti ne vienerius metus, rekomenduojama pratęsti šiuo metu Lygių galimybių įstatyme numatytus tyrimų dėl diskriminacijos atlikimo terminus.
4. Keisti teisės aktus ir nustatyti reikalavimą teikiant skundus vartotojų teisių srityje pateikti įrodymus apie išankstinę kreipimąsi į paslaugos teikėją. Tokiu būdu būtų efektyviau sprendžiamos asmenų problemos bei valdomi Tarnybos ištekliai.

Valstybės ir savivaldybių institucijoms

1. Siūloma Vidaus reikalų ministerijai, derinant su darbo grupe veiksmingam atsakui į neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kalbą Lietuvoje skatinti, nuosekliai ir principingai tęsti teisinio reglamentavimo tobulinimą ir parengti Lietuvos Respublikos Baudžiamojo kodekso būtinus pakeitimus siekiant įtvirtinti išankstinių nuostatų motyvą (angl. *bias motive*) kaip nusikalstamą veiką kvalifikuojantį požymį.
2. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, savivaldybių administracijoms rekomenduojama imtis priemonių, kad asmenims su negalia skirti tualetai viešose vietose, parduotuvėse, įstaigose būtų laisvai prieinami tiek žmonėms su negalia, tiek kitiems asmenims, turintiems tokį poreikį dėl sveikatos būklės.

Švietimo įstaigoms

1. Užtikrinti, kad aukštojo mokslo institucijose būtų kuriama saugi ir pagarbą skatinanti aplinka:
  - a. įgyvendinti seksualinio priekabiavimo ir priekabiavimo dėl kitų asmens tapatybės bruožų prevencijos priemonės;
  - b. užtikrinti, kad naudojamoje dėstymo medžiagoje būtų integruojami lyčių lygybės principai, vengiama stereotipų.